

ROSTRA

ECONOMICA

ONDER PROFESSOREN
HAVEN IN RUIGOORD?

197

Alles doen om geluk voor je cliënten af te dwingen.

Dat wordt je business.

Net zo lang doorzoeken tot je het juiste antwoord hebt gevonden. Niet ophouden tot je succes voor je cliënten hebt afgedwongen. Daar sta jij voor. Want je ziet de problematiek van je cliënten als een uitdaging. Het is deze instelling die wij van je verwachten als je als accountant m/v bij ons aan de slag wilt.

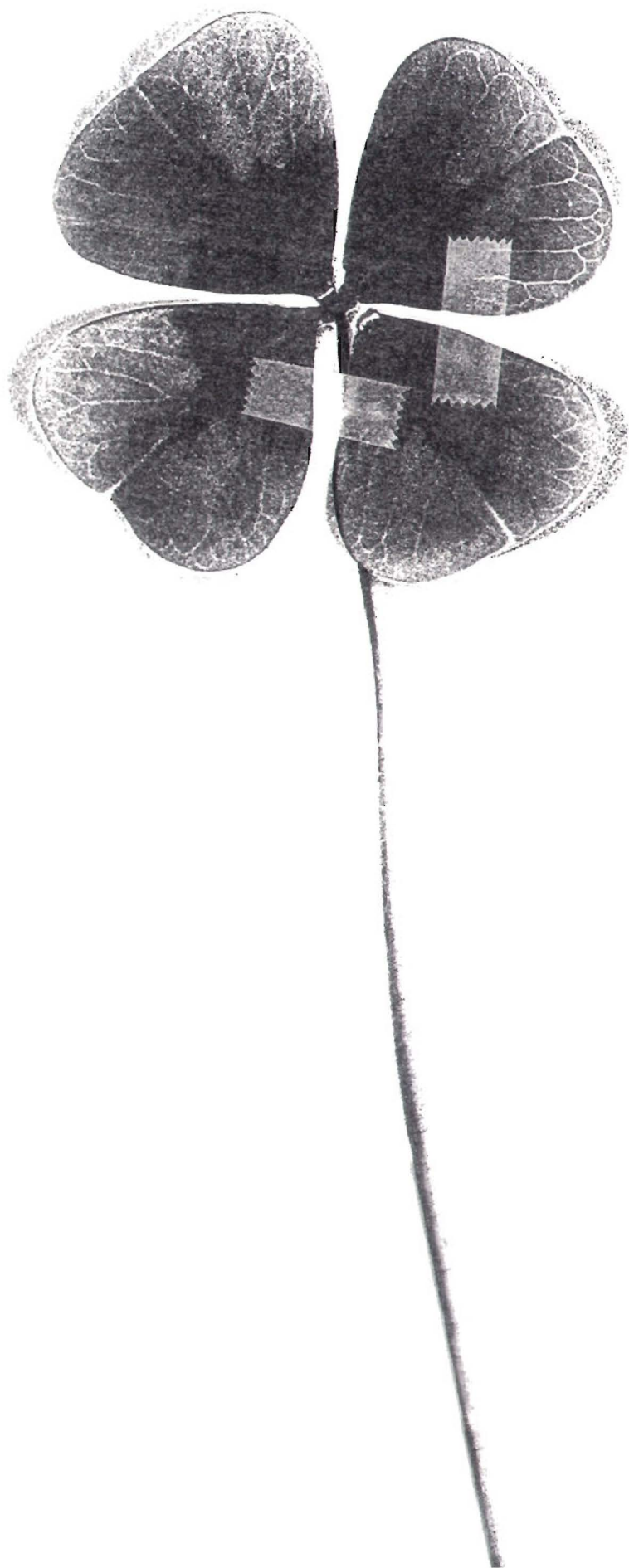
ACCOUNTANTS

Topprestaties leveren is de norm bij Coopers & Lybrand. In een open en stimulerende omgeving werk je aan bedrijfsgerichte oplossingen, waardoor onze cliënten beter, efficiënter en slagvaardiger kunnen opereren.

Ben jij een afgestudeerde bedrijfseconoom die ons aanbod durft aan te nemen? Zie jij het werken in teamverband als een professionele stimulans? Ben je ondernemend en op zoek naar verantwoordelijkheid? Ben je ervan overtuigd dat geluk af te dwingen is? Stuur dan je schriftelijke sollicitatie voor toekomstig accountant naar Coopers & Lybrand, t.a.v. de heer P. Schuijjer, postbus 94200, 1090 GE Amsterdam, telefoon (020) 568 66 66.

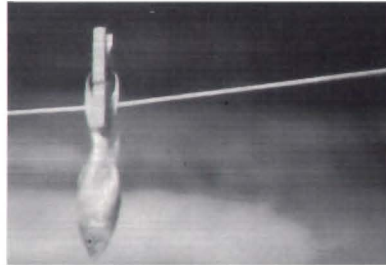
**Coopers
& Lybrand**

**Solutions
for Business**

Het nut van vaardigheden pag. 14

Zoetwatergekken deel 3 pag. 20

4 Onder professoren

Willem Leenen

6 Agenda

7 Facts & Figures van een nieuwe prof

8 Ruigoord: haven of ongehavend?

Pieter van der Does

11 EMI, ECB, ESCB, functies en fricties

drs. L.J.R. Scholtens

14 Ook economen leren schrijven

Gunnar Schumburg & Zeger Stinis

16 Fac-nieuws: EEFA, SEF, Age & NOBAS en:

Grensverleggend

drs. B. Boots

Formatiemodel: De badmeester kan niet zwemmen

prof.dr. A.I.J.M. van der Hoorn & prof.dr. J.G. de Wit

20 Het irrationele gedrag van economen

N. Oomes

22 J'Accuse

Henk Koster

22 Slotwoord

E. Slot

23 Roetersstraat 11

Robbertjan Roet

REDACTIONEEL

Gelukkig is de rust weer enigszins teruggekeerd na de sof van zo'n twee weken geleden. Geen Europese Centrale Bank voor Nederland. De laatste dagen voor de grote dag stonden de voorpagina's van alle kranten vol speculaties. Men schreef dat Lubbers zich voor ons had suf-gelubd, men schreef dat Lubbers zo mak als een lam was geweest teneinde goodwill te kweken als opvolger van Delors, maar niemand schreef waarom de bank in Nederland moest komen. Bij het jaarnaal had iemand zich kennelijk afgevraagd waarom de bank naar Nederland moest. Leuke tabelletjes met werkgelegenheid per instituut dat aan Nederland toebedeeld zou kunnen worden, werden getoond. De werkgelegenheid per instituut verschilde echter nauwelijks. Het is onwaarschijnlijk dat alles te doen was om enkele tientallen arbeidsplaatsen, want de sluiting van een kleine drukkerij in Oost haalt niet eens de voorpagina van de Echo. Wat te denken van Prestige; 'aanzien op grond van echte of vermeende prestaties'. Overigens, de kleuren voor zomer '94: rood, wit en blauw.

Blad van de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie van de Universiteit van Amsterdam
Nummer 197, November 1993

Redactie:

Bas van den Berg
Pieter van der Does
Andreas de Groot van Embden
Dr.ir. H. Koster
Willem Leenen
Dr. J.K. Martijn
Esther van Rijswijk
drs. P.R.J. Roet
Gunnar Schumburg
Zeger Stinis
Robbert Tiemens

Fotografie:

Hans Lingeman
Robert Scheerder
Marian Vleerlaag

Deadline:

Aanleveren artikelen november-nummer vóór 22 november en mededelingen voor agenda: 29 november.

Adreswijzigingen:

Studentenadministratie,
Nieuwe Doelenstraat 15
1012 CP Amsterdam

Voor reacties, brieven en open sollicitaties is de redactie bereikbaar op:
Kamer 0.05 (E3) Roetersstraat 11
1018 WB Amsterdam
Tel: (020) 525.4297

Ingezonden brieven, artikelen en studierapportages kunnen worden ingekort.

Voorpagina:

Uil
Douwe Miedema, DNB.

Versijning:

8 x per jaar in een oplage van 5000 ex.

Advertenties:

Tarieven op aanvraag verkrijgbaar. Opdrachten schriftelijk t.a.v. de penningmeester.

Advertenties in dit nummer van:

Coopers & Lybrand
Deloitte & Touche
KPMG Klynveld
KPN
Scheltema Holkema Vermeulen
VB Accountants

Zet- en drukwerk:

De Bussy Ellerman Harms BV.
ISSN 0166 - 1485

Een gesprek met professor Gustafsson, hoogleraar in arbeidsvraagstukken en sinds vier jaar verbonden aan de vakgroep vergelijkende bevolgings- en emancipatie-economie, en professor Ellman, van de vakgroep micro-economie die met zijn achttien dienstjaren met recht een veteraan op de UvA kan worden genoemd.

De eerste vraag die we voorleggen lijkt eenvoudig: wat is een universiteit precies? Is het een onderwijsinstelling - de minister spreekt al steevast van 'hogere onderwijs' - of is de universiteit primair een wetenschappelijk onderzoeksbureau? Wat meer concreet gesteld: moeten afgestudeerden in principe een wetenschappelijk onderzoek kunnen uitvoeren, of is de bul een bewijs van feitenkennis? Moet een universitaire docent worden beoordeeld op zijn didactische vaardigheden (onderwijs) of juist op zijn internationale vermaardheid als onderzoeker en publicist in vakbladen?

Gustafsson: "In Zweden heeft men geprobeerd om een scheiding aan te brengen tussen onderzoek en onderwijs. Zo waren er mensen die zich specialiseren op het onderzoek in hun vakgebied, terwijl anderen zich toedegen op het onderricht. Dit leidde echter tot slecht onderwijs. Immers, de docenten hielden zich niet bezig met wat er op hun vakgebied afspeelde. Als onderzoeker ben je voortdurend bezig

professor Ellman

Onder profes

De bezuinigingsmaatregelen hebben de laatste jaren veel veranderd op de universiteit. De aandacht voor onderwijskwaliteit en studierendement heeft al tot ingrijpende reorganisaties geleid in menige faculteit. Interessant is dan ook om eens te bekijken wat de gevolgen zijn geweest voor onze eigen economische faculteit. Twee hoogleraren maken de balans op van het Ritzentijdperk.

Willem Leenen

met bijlezen over de nieuwste ontwikkelingen, en zulke mensen moeten dan ook het onderwijs verzorgen. Natuurlijk is wetenschappelijk onderzoek vooral 'in de diepte' gericht en wordt een collegeblok 'in de breedte' opgezet, toch is dit probleem flink naar voren gekomen. Men is in Zweden dan ook behoorlijk teruggekomen op de scheiding der taken."

Goed, zowel onderwijs als onderzoek zijn belangrijk. Maar waarop ligt het accent? Wat kan men van de afgestudeerden aan vaardigheden en kennis verwachten?

Ellman: "Nou kijk", zegt hij met zijn Cambridge-accent, "vier jaar studie is voldoende om een redelijke basiskennis te verkrijgen over de economie. Je kan in vier jaar geen onderzoeker worden - daar moet je AIO voor worden - maar je bent wel in staat om in de maatschappij te functioneren als academicus en econoom. Ik heb dan ook geen bezwaar tegen de huidige studieduur van vier jaar. Een studieduur van meer dan zeven jaar is misschien mogelijk in een elite-instelling, maar in de moderne massale universiteit hoort dit niet meer. De verkorte studieduur is een gevolg van - of de prijs van - het massaler worden van de universiteit. Deze massaliteit is een gevolg van de democratisering van de maatschappij en dat is op zich een goede ontwikkeling. Ik vind hoger onderwijs alleen voor een kleine minderheid een slechte zaak. Ik ben dus geen rancuneuze hoogleraar die vindt dat alles 20 jaar geleden beter was, integendeel: de goede toegan-

kelijkheid van het Nederlandse onderwijs is een uitstekende zaak."

Gustafsson: "In Nederland kan iedereen met z'n VWO op zak naar de universiteit. In Zweden is dat niet zo, daar zijn veel meer drempels. Zo zijn er een beperkt aantal plaatsen beschikbaar, zodat alleen de studenten met de beste cijferlijsten worden geplaatst. Dit is echter een zeer groot nadeel. Het betekent dat er erg gemotiveerde mensen worden afgewezen omdat er anderen zijn met hogere cijfers. Maar om een beter inzicht te hebben in hoe de verschillende toegangs drempels in de praktijk werken zouden we eigenlijk moeten kijken naar het percentage van de bevolking dat hoger onderwijs heeft genoten. Is dat in Zweden zoveel lager dan in Nederland? Ik heb geen idee hoe deze verhouding ligt. In Zweden wordt meer geselecteerd en in Nederland is een hoger 'drop-out' percentage. Maar, terugkomend op je vraag, wat kunnen we van afgestudeerden verwachten? In Zweden heeft men ooit in 1968 het aantal vakken en afstudeerrichtingen drastisch verminderd, opdat de studenten zouden afstuderen voor specifieke beroepen. Daarop is men teruggekomen, en men heeft de volgende dure les geleerd: het belang van de vrije keuze van het vakkenpakket ligt voornamelijk in de productiviteit op de lange termijn. Een treffende illustratie in Nederland is de maatregel om de doorstroom via de HBO naar de universiteit te onderbreken. Het hoger onderwijs heeft dan minder flexibiliteit en verstart. Dit is een zeer slechte ontwikkeling. Er moeten mogelijkheden blijven dat mensen met verschillende invalshoeken kunnen studeren op de universiteit. Dat garandeert een zekere pluriformiteit die belangrijk is voor de wetenschap."

MASSA OF ELITE?

Ik merk terloops op dat men wel een voor-

soren

stander is van de 'massale universiteit'. Toch gaan er ook stemmen op dat er veel te veel mensen een hoge opleiding volgen. In plaats van de massale universiteit zouden we eigenlijk een 'center of excellence' moeten creëren, waar alleen een selecte groep van slimme mensen een plaatsje krijgt. De maatschappij heeft immers niet nog méér behoefte aan academici.

Gustafsson: "Natuurlijk, je kan zeggen dat de arbeidsmarkt een beperkt aantal mensen nodig heeft en dat men geen behoefte heeft aan grote aantallen hoog

borgd worden als er een steeds grotere afhankelijkheid is van bijvoorbeeld het derde geldstroom-onderzoek? In hoeverre werkt dit door in de wetenschappelijke aard van de universiteit? Sommige critici hekelen de dienstbaarheid van de universiteit aan het bedrijfsleven. In hun ogen zal het wetenschappelijk onderzoek steeds meer worden gericht op economische doelen. Een ministeriële uitspraak als zou de Nederlandse concurrentiepositie verbeteren als er meer onderzoek wordt verricht in de kennisintensieve sectoren is daar een voorbeeld van. De universiteit moet geen aanhangwagen worden van het economische beleid van de regering.

Ellman ziet weinig in een totale afscheiding tussen het bedrijfsleven en de univer-

zeg een vol jaar, aan vast zit. Het gevaar van het aannemen van veel korte termijn onderzoek is dat er weinig tijd over blijft voor het 'echte' onderzoek. Ik kan me overigens niet voorstellen dat een leerstoel kan drijven op het derde geldstroom-onderzoek, want - en dit is een cruciaal verschil - dit soort onderzoek wil namelijk de vruchten plukken van de kennis die al bestaat. Net zoals bijvoorbeeld in de journalistiek. Voor het opbouwende wetenschappelijke onderzoek, waarbij drie of vier jaar in rust aan gewerkt moet worden, is daar geen plaats voor."

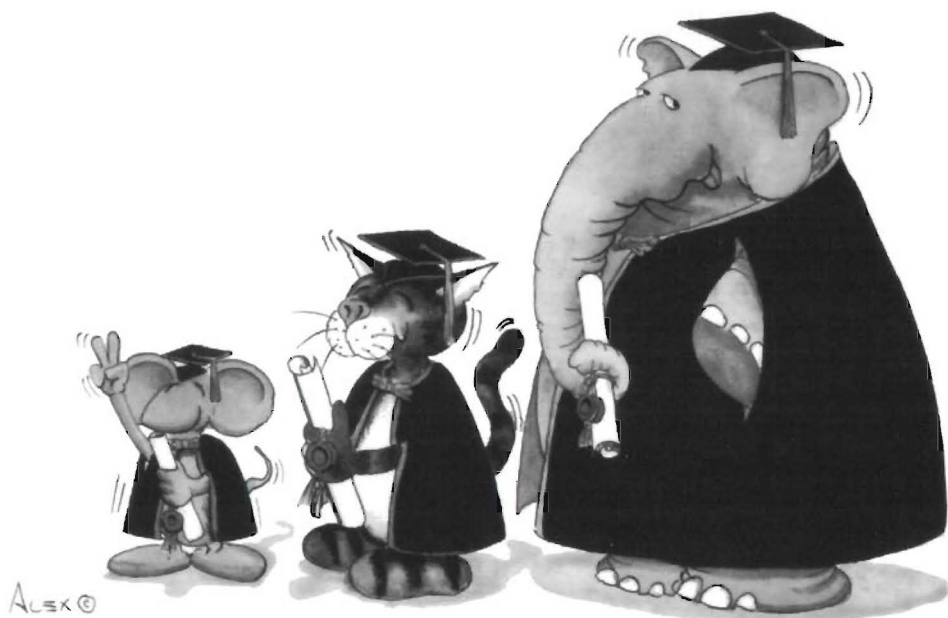
HET OVERHEIDSBELEID

Het gevaar van vercommercialisering lijkt vooralsnog niet aanwezig, zo is de teneur. Ingrijpender lijkt de invloed van de overheid, die de afgelopen jaren zeer veel richtlijnen heeft uitgeschreven die niet altijd consistent zijn geweest.

Ellman knikt met begrip. "Ja, dat vond ik ook een beetje raar", zegt hij, "maar je moet wel bedenken dat we een systeem hebben van staatsuniversiteiten die door de regering worden gefinancierd. Een minister kan dan zelf een beleid uitdenken en uitvoeren dat hem goedgeeft. Dat vond ik een rare gewaarwording toen ik vers uit Engeland kwam, want daar zijn de universiteiten meer onafhankelijk. In de VS waren de universiteiten werkelijk geheel en al particulier bezit. In Nederland is dit dus niet zo, en hier wordt vanuit een centraal punt het beleid gevormd, wat natuurlijk moeilijk is omdat het een grote en complexe organisatie betreft. Hierdoor pakt een beleidsvoornemen wel eens anders uit dan de bedoeling was. Dat is geen gebrek aan visie, maar het resultaat van het bestuurlijk systeem, waarin een minister voor een relatief korte periode van vier jaar een bepaald beleid voert. Hij heeft daarbij het volste recht om een geheel ander beleid te voeren dan zijn voorganger. Pais, Deetman, Ritzen, ieder gezicht zijn eigen beleid. Als je aan deze situatie een einde wil maken moet je de universiteit gaan privatiseren. Hiermee verschuif je natuurlijk het probleem van afhankelijkheid van de overheid naar afhankelijkheid van het bedrijfsleven. Of je moet het collegegeld dramatisch verhogen om genoeg geld binnen te krijgen. Dan krijg je onderwijs voor de happy few. Als je echter de toegankelijkheid wilt bewaren, dan moet je een overheid als een noodzakelijk kwaad accepteren. En dat is toch zo slecht nog niet."

DE ONDERWIJSKWALITEIT

Tot slot een onderwerp waar vooral de

De FEE heeft een grote verscheidenheid aan hoogleraren

opgeleiden. Maar er doen zich substituties verschijnen voor, zoals wij economen dat plegen te zeggen. Een bepaald aanbod van afgestudeerden komt terecht in nieuwe banen, afhankelijk van de flexibiliteit van de arbeidsmarkt. Op de universiteit leer je niet om bepaalde feiten te onthouden, maar je leert er bepaalde vaardigheden zoals het analytisch denken en hoe je dingen moet uitzoeken. Feiten veranderen immers."

DE DERDE GELDSTROOM

Over een andere kwestie, namelijk over de 'vercommercialisering' van de universiteit, lopen de meningen behoorlijk uiteen. Om de tongen los te maken betogde ik dat de universiteit steeds marktgerichter moet denken. Kan de wetenschappelijke autonomie van een universiteit wel gewaar-

siteit: "Ik vind het juist belangrijk om een link te hebben met de maatschappij; economie is immers een maatschappijwetenschap. Zo werd mij in 1989 gevraagd om, in het kader van de gebeurtenissen in Oost-Europa, vanuit mijn specialiteit een bijdrage te leveren aan een actuele discussie. Dat is toch een goede zaak? Er kunnen natuurlijk aanvragen binnenkomen waarvan de bijdrage aan de maatschappij of wetenschap niet groot is, maar louter worden gedaan uit zuiver financiële motieven. Dat kan misschien gebeuren, maar in het algemeen is onderzoek doen voor derden geen slechte zaak en negatieve aspecten ben ik in de praktijk nog niet tegengekomen."

Gustafsson: "Ik vind dat het zogenoemde derde geldstroom-onderzoek wel goed kan zijn als er een lange onderzoekstermijn,

laatste tijd veel over te doen is: de kwaliteit van het onderwijs. Sommige mensen klagen over de massale hoorcolleges, vooral in het eerste jaar. Dit zou de kwaliteit van het onderwijs

de universiteit zit geen controlerende werkgever, en achttien jaar geleden werkten sommige mensen van het wetenschappelijk personeel hier niet zo hard. Maar nu is er een controle op de

Foto: EEFA Prospect

professor Gustafsson

uithollen. En dat terwijl vanaf de eerste bezuinigingsronde is gesteld dat er meer zou worden gedaan aan die genoemde 'kwaliteit'. De invoering van het AIO-schap - volgens sommigen een troostprijs in de bezuinigingsshow - is bedoeld om de kwaliteit hoog te houden. Wat is daar in al die jaren van terecht gekomen?

Ellman: "Tja, over het AIO-schap kan ik kort zijn: het is één van de meest positieve invoeringen in het onderwijsbeleid. AIO's zijn afgestudeerden die zich voornamelijk bezig houden met het schrijven van proefschriften. Natuurlijk, het is allemaal ingevoerd als bezuinigingsmaatregel, maar toch is de situatie vrij riant als we die gaan vergelijken met de VS of het Verenigd Koninkrijk. Daar moet de 'graduate student' betalen voor zijn opleiding, terwijl hier de zaken wat beter zijn geregeld. Inmiddels is er wel een stop op de benoeming van AIO's vanwege de miserabele financiële positie van de faculteit. Over de kwaliteit van het onderwijs het volgende: er wordt van ons verwacht dat we kennis (van economie en methodologie) overdragen en produceren. Dat voor dit doel productienormen worden ingevoerd, zoals de publicatie- en rendementseisen, is niet geheel vreemd. Er bestaat namelijk een gevaar van degeneratie. Ik bedoel, op

activiteiten van een wetenschapper, en dat heeft toch gunstig uitgepakt. Gezien mijn ervaringen met deze faculteit heb ik meer sympathie gekregen voor Andropov, de vroegere Sovjetleider. Hij heeft namelijk geprobeerd om de efficiency te verhogen door veel nadruk te leggen op discipline. De les die we kunnen trekken is dat we in een bureaucratisch ambtelijk apparaat, waar geldprikkel ontbreken, de efficiency wel degelijk kunnen verhogen door de nadruk te leggen op discipline."

SYMPOSIUM

De bezorgdheid over de nadelen die een vercommercialisering met zich meebrengt, lijkt op de faculteit wel mee te vallen. Op andere faculteiten zijn beslist andere geluiden te horen, zodat het beleid van Ritzen niet kan worden bestempeld als oncontroversieel. De maatschappelijke discussie over de rol die de universiteit gaat spelen (of zou moeten spelen) begint steeds meer op gang te komen. Wie meer zou willen weten over dit onderwerp kan op 25 november naar de Beurs van Berlage gaan. Op die dag zal het NRC Handelsblad een symposium wijden aan het onderwijsbeleid.

R

AGENDA

17 november

Excursie naar KLM & MSAS. Inschrijving bij de SEF.

24 november

Borrel voor alle medewerkers en AIO's Tinbergen Instituut. Aanvang: 16.00 uur. Plaats: Keizersgracht 482, Amsterdam. Tel: 5513500.

25 november

Seminar Algemene Economie: 'Labor productivity: structural change and cyclical dynamics'. Plaats: Tinbergen Instituut.

26 november

Alumnimiddag FEE met lezingen van prof. dr A. Heertje en dr F. Kalshoven. Gebouw A, zaal A. Aanvang 14.30 uur.

Heropening Prof.Dr. N.G. Pierson-bibliotheek door prof.dr. J. Pen. Plaats: centrale hal E-H. Aanvang 16.00 uur.

1 december

Promotie drs. D.P.M. de Wit. Tijd 13.30 uur. Promotores: prof. dr. L.A. Ankum en prof. dr B. Kruijt.

2 december

Oratie van prof. dr. A.W.A. Boot (Ondernemingsfinanciering) tijd: 15.00 uur.

8 december

Afheidscollege prof. dr. L.A. Ankum. Titel afsheidscollege: 'Financierings-theorie: Van financial management naar financial economics. Plaats: Aula der Universiteit, Singel 411, Amsterdam. Aanvang: 14.00 uur.

16 december

Faculteitsborrel vanaf 16.00 uur in de centrale hal E-H.

17 december

Promotie drs. B.M. Kling. Tijd 13.00 uur. Promotores: prof. dr H. Wolthuis en prof. dr M.J. Goovaerts.

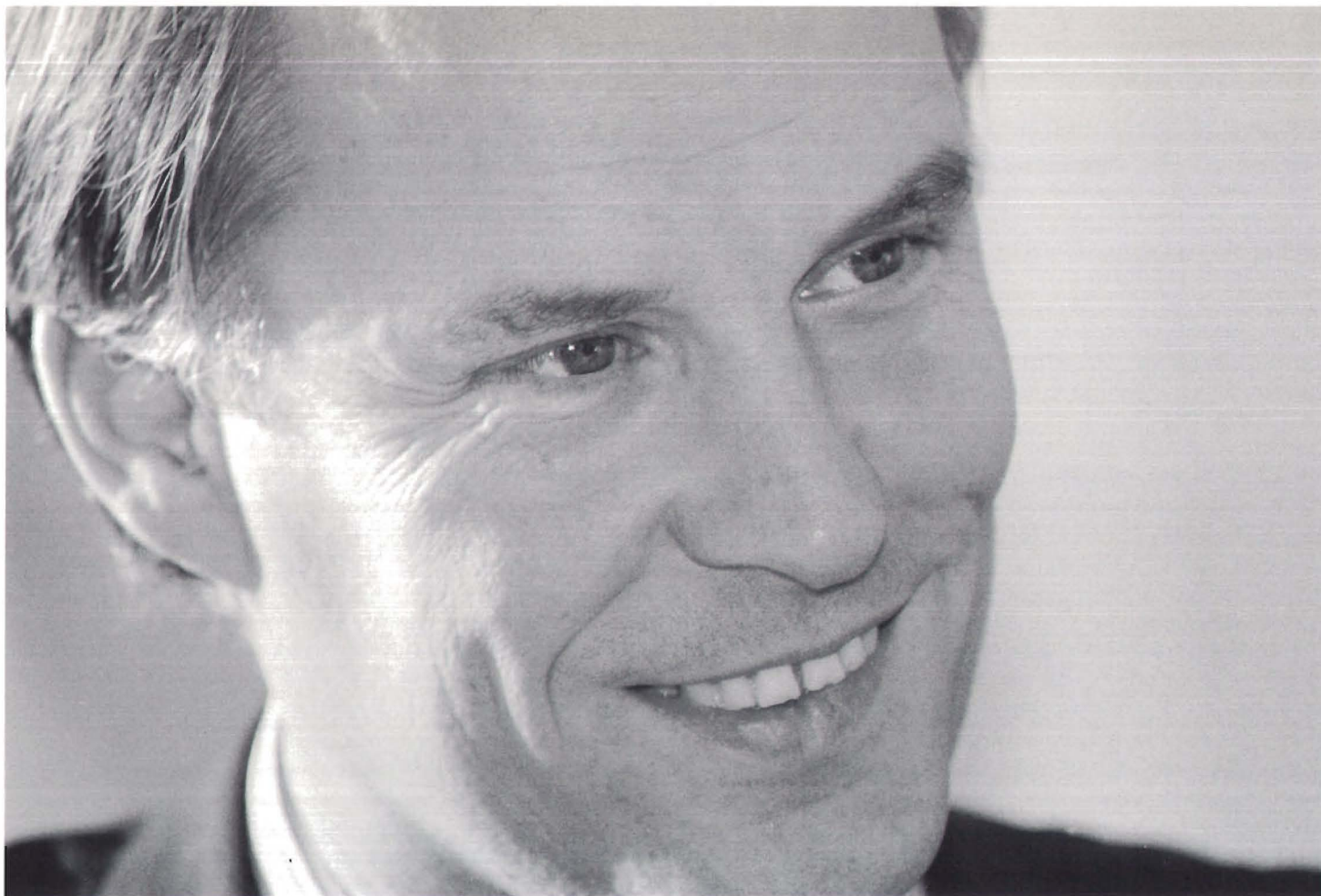

Foto: Marian Veenlaag

FACTS AND FIGURES VAN EEN NIEUWE PROF

Naam:	<i>Sweder van Wijnbergen.</i>	Hoe brengt u uw vakantie door:	<i>Liefst met historische en culturele bezienswaardigheden af te lopen en in exotische landen rond te dwalen.</i>
Geboorte datum / plaats:	<i>7 april 1951, Haarlem.</i>	Grootste ergernis:	<i>Lawaai als ik wil werken.</i>
Burgerlijke staat:	<i>Gehuwd.</i>	Kan me wakker maken voor:	<i>Niet zoveel.</i>
Vooropleiding/ vorige functies:	<i>Doctoraal natuurkunde (Utrecht), en econometrie (R'dam), Ph.D. aan MIT Cambridge MA USA; laatstelijk chieff-economist Eastern Europe bij Wereldbank.</i>	Mooiste avond uit:	<i>Midsummernight dream voorstelling in Warwick Castle Courtyard.</i>
Huidige functie:	<i>Hoogleraar internationale economie bij de vakgroep Macro-economie.</i>	Slechtste gewoonte:	<i>Vergeet alles, speciaal afspraken (weten wij alles van, red.).</i>
Kleur ogen:	<i>Blauw.</i>	Beste eigenschap:	<i>Probeer echt wel iets aan die slechte gewoonte te doen.</i>
Lengte:	<i>1.94 m.</i>	Leukste eigenaardigheid:	<i>??</i>
Kleur haar:	<i>Bruin (maar grijzend).</i>	Wie bewondert u het meest als mens:	<i>Nelson Mandela.</i>
Gewicht:	<i>94 kg.</i>	Hoe denkt u over studenten:	<i>Ben verbaasd over hun gebrek aan intellectuele nieuwsgierigheid.</i>
Schoenmaat:	<i>45.</i>	Favoriete econoom:	<i>Lawrence Summers.</i>
Bijnaam:	<i>Geen.</i>	Wat is de grootste misvatting onder economen?	<i>Dat er een 'waar' model bestaat.</i>
Meest geliefde imago:	<i>Geen, ben niet zo geïnteresseerd in wat men van mij denkt.</i>	Wat is de meest gangbare misvatting onder economen?	<i>Dat er een eenduidige relatie bestaat tussen de wisselkoers en de 'current account'.</i>
Muzikale voorkeur:	<i>Renaissance- en Barokmuziek.</i>	Wat is uw meest gekoesterde opvatting/overtuiging?	<i>Een goed model is specifiek afgeleid voor de vragen die men ermee wil beantwoorden.</i>
Favoriete boek:	<i>Het woud der verwachting van Hella Haasse.</i>	Grootste uitdaging:	<i>Onderzoek te doen dat daadwerkelijk bijdraagt aan het oplossen van beleidsproblemen.</i>
Favoriete kunstenaar:	<i>Brancusi.</i>	Grootste angst:	<i>Me professioneel te vervelen.</i>
Favoriete drank:	<i>Oude jenever of een mooie Médoc.</i>	Hoe lang blijft u hier?	<i>Totdat ik me professioneel ga vervelen.</i>
Favoriete kleur:	<i>British racing green.</i>		
Favoriete kleding:	<i>Relaxed.</i>		
Favoriete vervoermiddel:	<i>Oude open sportauto's.</i>		
Hobbies/tijdverdrijf:	<i>Lezen, hockey, squash, toneel (toeschouwer).</i>		
Welke kranten/tijdschriften leest u:	<i>NRC, Volkskrant, New York Review of Books.</i>		

Een korte wandeling door Ruigoord en het omringend natuurgebied is genoeg om de nieuwsgierigheid te prikkelen. De kleigrond gaat plots over in binnenduinen en aan de rand van het kleine dorpje staan zelfgebouwde huisjes. Aangezien het bouwen van een schuurtje al het een en ander aan vergunningen eist en de polder niet vanzelf in zand verandert moet hier iets aan de hand zijn. Alles blijkt een gevolg te zijn van touwtrekkerij tussen de gemeentes Amsterdam en Haarlemmerliede. Amsterdam wil arbeidsplaatsen, Haarlemmerliede geen vervuulende industrie.

Ruigoord: haven

Wie richting Zandvoort rijdt en in plaats van tussen duizenden mensen van de rust te gaan genieten, besluit een afslag de Houtrakpolder in te nemen staat een verrassing te wachten. Ook hier vindt men zandduinen, afgewisseld met heideachtig terrein en krijgt men zelfs moerassen op de koop toe. Als je verwondert bent over het feit dat hier een stuk natuur ongerept zijn gang kan gaan is er een geruststelling; het terrein zal spoedig hoge toegevoegde waarde per vierkante meter opleveren.

Pieter van der Does

GESCHIEDENIS

Eind jaren '60 heeft het kabinet den Uyl het plan opgevat om een tweede Botlekgebied te maken. Het idee was één groot industrieterrein van Amsterdam tot IJmuiden. Om dit te bereiken kocht de gemeente Amsterdam land langs het Noordzeekanaal; de Houtrakpolder in de gemeente Haarlemmerliede. De boeren werden weggekocht en men was al bezig met het opspuiten van ontzilt zand toen de gemeente Haarlemmerliede protesteerde tegen de Amsterdamse activiteiten. Het zand opspuiten was illegaal want zonder dat de gemeente Haarlemmerliede industrieontwikkeling in een bestemmingsplan had goedgekeurd, was Amsterdam al met de aanleg begonnen. De gemeente Haarlemmerliede was niet erg gecharmeerd van de geplande petrochemische industrie naast de deur en heeft sindsdien alles geprobeerd om de plannen te dwarsbomen. In 1991 heeft Amsterdam zelfs gedreigd de grens tussen de twee gemeentes te laten opschuiven om zodoende ook de gemeentelijke zeggenschap over de Houtrakpolder te krijgen.

RUIGOORD

In de Houtrakpolder ligt het plaatsje Ruigoord. Vroeger was het een eiland, maar na inpoldering van het IJ in de tweede helft van de vorige eeuw, bleef het eiland over als een zichtbare verhoging in de polder. Eind jaren '60 was het dorp ten dode opgeschreven. Boeren werden uitgekocht door de gemeente Amsterdam en de leeggekomen boerderijen werden meteen gesloopt. Enkele kunstenaars hadden van de pastoor de sleutel van de leegstaande kerk gekregen om een atelier te vestigen. Toen de kerk gesloopt dreigde te worden heeft de pastoor de kunstenaars ingelicht. Snel is toen de kerk succesvol bezet. De politie, die opdracht had geen geweld te gebruiken, keek toe toen slopers onverrichter zaken naar huis moesten terugkeren.

Sindsdien worden de resterende huizen bewoond door kunstenaars, vrije geesten en nog enkele oorspronkelijke bewoners, in totaal ongeveer 80 mensen. Aan de rand

van het dorp zijn kleine zelfgemaakte huisjes verschenen, de kerk is cultureel centrum. Dat er in Ruigoord kunstenaars wonen, blijkt niet alleen uit de beelden in de tuin van de kerk. Elke eerste zondag van de maand is er 'Het woord in Ruigoord' waar gedichten worden voorgedragen. Er is een Forest Parents Plan; voor f10 kun je een boom kopen die op de oude eilandsgrenzen zal worden geplant. 's Zomers wordt ieder jaar het *Landjuweel festival* gehouden, een internationaal bekend evenement, gesubsidieerd door de Raad voor de Kunst.

HET NATUURGEBIED

Het opgespoten zand, dat 20 jaar met rust is gelaten blijkt verandert te zijn in een waardevol natuurgebied. Zandgrond, heideachtig terrein en moerassen wisselen elkaar af. Ook zijn er heuvels en dalen in dit gebied, dat nog het meest weg heeft van binnenduinen. Er groeien veel wettelijk beschermde planten en ook de fauna in de Houtrakpolder maakt menig natuurliefhebber blij. Een opsomming van welk fraais er te zien zou zijn begint vaak met hermelijnen, orchideeën en blauwborstjes maar eindigt meestal in euforie rond planten en dieren waarvan menigeen het bestaan niet kende. Denk hierbij aan de putter, de wiewelaar, het baardmanneltje of de tureluur. Gelukkig kun je er ook gewoon een beetje wandelen, door een terrein dat veel ruiger is dan je ooit op 12 km van de Dam zou verwachten.

HAVENPLANNEN

Omdat het uit te geven havenareaal afneemt wil de Amsterdamse haven het terrein ten westen van de Amerikahaven gaan exploiteren. Zoals het er nu naar uitziet wordt er over twee jaar een nieuwe insteekhaven geslagen, de Afrikahaven,

Ontdek je plekje

of ongehavend?

die tot vlak bij de kerk in Ruigoord zal komen. De oorzaak van de relatieve schaarste in uit te geven terrein ligt niet in de enorme groei van het havenbedrijf, maar meer in het feit dat elk bedrijf dat zich voorheen in het havengebied wilde vestigen welkom was. Dit kon omdat er meer ruimte dan vraag leek te zijn.

Het oorspronkelijke plan voor het gebied rond Ruigoord voorzag de vestiging van grote petrochemische industrieën, maar na de olie-crisis is dit van de baan. Nu moet het de Afrikahaven worden, met langs de kade industrie zoals ondersteunende-transport- en distributie bedrijven. Ook zullen er bedrijven die door de strengere milieuwetgeving gedwongen zijn te verhuizen, hun nieuwe vestigingsplaats vinden. Door de overlast zal Ruigoord zijn woonbestemming verliezen.

ARBEIDSPLAATSEN

Op dit moment werken in het Amsterdamse havengebied ongeveer 40.000 mensen. Volgens een in opdracht van de gemeente Amsterdam gemaakt rapport van McKinsey & Company zou het ontwikkelen van het havengebied in de Houtrakpolder tot zo'n 47000 extra arbeidsplaatsen kunnen leiden. Drs. R de Bruijn (UVA, april 1993) weidde zijn scriptie aan het analyseren van het door McKinsey & Company gemaakte rapport. Zijn conclusies liegen er niet om:

-Het havengebied heeft geen bijzondere aantrekkingskracht op de procesindustrie (waar het plan wel op mikt)

-Vermindering van de goederenstromen, afnemende industriële activiteiten in het havengebied en containerisatie geven toekomstige investeringen voor de uitbreiding in de Amsterdamse haven geen duidelijke noodzaak

-Perspectieven voor activiteiten die luchthavengericht zijn zijn positiever dan de vooruitzichten voor zeehaven gerichte activiteiten.

-In de afgelopen jaren is relatief weinig terrein in de haven uitgegeven. Het is zeer te betwijfelen of de gewenste industriële bedrijvigheid daadwerkelijk zich daar zal gaan vestigen.

-De werkgelegenheidscijfers van McKinsey & Company blijken zo'n 7000 tot 12000 arbeidsplaatsen te optimistisch.

TRAINEREN?

De gemeente Haarlemmerliede heeft er de afgelopen jaren werkelijk alles aan gedaan om een natuurvriendelijker alternatief te vinden. Een gemeente kan zelf een bestemmingsplan maken mits het in overeenstemming is met het streekplan. Toen gedeputeerde Staten een bestemmingsplan afkeurde waarin uitbreiding van Ruigoord werd voorgesteld, is er een hoger beroep geweest. De Kroon heeft in maart '88 besloten dat het gebied rond Ruigoord bestemd dient te blijven voor bedrijfsdoeleinden. Sindsdien heeft de gemeente Haarlemmerliede gezocht naar plannen die wel bedrijfsruimte creëren, maar het gebied rond Ruigoord enigszins in tact laten. Hier is het bestemmingsplan 'Ruigoord 1992' uitgerold. Eind mei 1993 is dit bestemmingsplan door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Amsterdam had de insteekhaven liever nog iets groter gezien, maar in grote lijnen heeft zij haar zin gekregen. Het wordt een zeehaven met zeehavenindustrie. Er wordt nu bezwaar aangetekend bij de Kroon, maar of dit tot veel meer dan het twee jaar uitstellen van de vernietiging van Ruigoord zal leiden is onduidelijk.

Rio

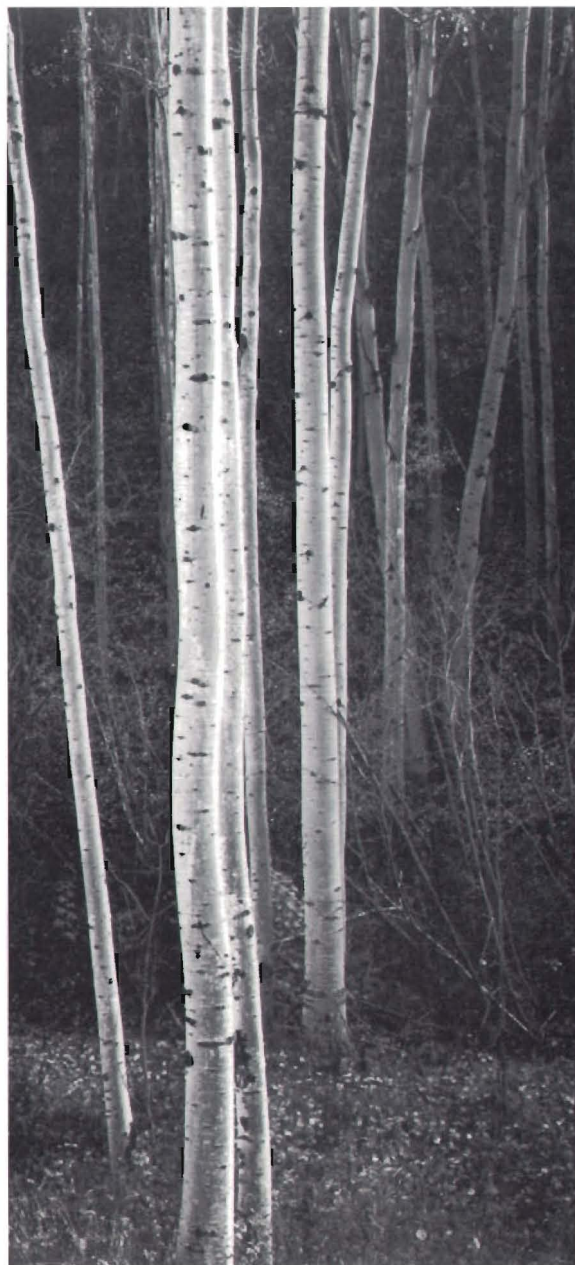
In de verklaring van Rio de Janeiro over milieu en ontwikkeling staat onder beginsel 17: "Het taxeren van milieu-effecten als nationaal instrument moet worden gehanteerd voor voorgenomen activiteiten die vermoedelijk een wezenlijk nadelig effect zullen hebben op het milieu en die onderworpen zijn aan de beslissing van de bevoegde nationaliteit." De Houtrakpolder lijkt een gebied dat bij uitstek in aanmerking komt voor een Milieu Effecten Rapportage (MER), zo'n rapport is echter nooit gemaakt.

CONCLUSIE

Het ziet ernaar uit dat er geen sprake is van een uniek concurrentievoordeel in het westelijk

havengebied. Er is reden voor gerede twijfel aan de noodzaak van een havenuitbreiding. Er is een risico dat het nieuw uit te geven terrein zal moeten worden opgevuld met overslag en bulkgoed-bedrijven. Dit betekent weinig toegevoegde waarde, weinig werkgelegenheid. Dat voor de uitbreiding een uniek natuurgebied zal moeten verdwijnen staat vast. Misschien is het niet zo'n slecht idee om naast het uitdijende Schiphol een klein stukje natuur over te houden. Bovendien grenst Ruigoord ten noordwesten en ten zuidoosten aan beide delen van het recreatiegebied Spaarnwoude en kan prachtig de ontbrekende schakel vormen. Het lijkt erop dat de aanleg van de Afrikahaven een prestigeproject van de gemeente Amsterdam is geworden en niemand als winnaar uit de strijd zal komen.

R

Ruigoord

Behalve gezond verstand vragen we nog iets extra's van je.

Om bij ons aan de slag te kunnen, is een goed stel hersens uiteraard een eerste vereiste. Maar daarmee alleen kom je er niet. Want wat stelt intelligentie voor als je die niet op passende wijze exploiteert? Doorzettingsvermogen en initiatief zijn bij ons van doorslaggevende betekenis. Wij zoeken jonge mensen die zowel het een als het ander in ruime mate in huis hebben. Ben je momenteel of binnenkort met je universitaire studie bedrijfseconomie, accountancy of econometrie in de afrondingsfase, laat ons dan weten wie je bent en waar je voor staat. Koninklijke PTT Nederland NV, Concernstaf Management Development, Postbus 15000, 9700 CD Groningen. Of bel voor meer informatie: 06-0142. **Koninklijke PTT Nederland NV**

EMI, ESCB, ECB: functies & fricties

Een belangrijk onderdeel van de EMU betreft de uniformering van het monetaire beleid. De landen die participeren in de EMU zullen hun eigen monetaire beleid moeten opgeven ten faveure van een gemeenschappelijk beleid. Het Europese Monetaire Instituut (EMI) moet vanaf 1994 een begin maken met de institutionalisering van de monetaire integratie. Geleidelijk moeten de economieën van de lidstaten convergeren. De coördinatie en harmonisatie van het monetaire beleid moeten daar een belangrijke bijdrage toe leveren. Het EMI is de voorloper van het Europese Systeem van Centrale Banken (ESCB) met één Europese Centrale Bank (ECB). De taken van het EMI zijn:

- het verbeteren van de coördinatie van het monetaire beleid van de lidstaten.
- het toezicht op het functioneren van het EMS.
- de voorbereiding van een gemeenschappelijke monetaire politiek.
- het bevorderen van het gebruik van de ECU.

De ECB zal het EMI waarschijnlijk in 1997 opvolgen. De ECB zal het monetaire beleid uitvoeren met als primaire doelstelling prijsstabiliteit. Daarnaast zal de ECB gerechtigd zijn tot het uitbrengen van adviezen over het toezicht op financiële instellingen en financiële markten. De ECB mag hierover ook EG-richtlijnen interpreteren en ten uitvoer leggen aan de deelnemers van het ESCB.

PRIJSSTABILITEIT VERSUS WISSELKOERSSTABILITEIT

Er wordt verondersteld dat de ECB volledig autonoom zal kunnen opereren bij het streven naar prijsstabiliteit. Maar er kunnen zich spanningen met de andere EG-autoriteiten voordoen omdat het monetaire beleid niet een geïsoleerd beleids-terrein is. De ontwikkeling van het prijspeil is onlosmakelijk verbonden met andere macro-economische factoren als betalingsbalans, werkgelegenheid, economische groei en inkomensverdeling. Die spanningen zullen vooral optreden met de Ministerraad. De Raad draagt namelijk de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het wisselkoersbeleid in de EMU. Daarmee is een kunstmatige scheiding aangebracht tussen de interne en de externe prijsstabiliteit van de EMU. Deze doelstellingen zullen regelmatig conflicteren en in de meeste lidstaten is de verantwoordelijkheid voor de interne

In december 1991 werd in Maastricht besloten tot de oprichting van de Economische en Monetaire Unie (EMU). Uiteindelijk zullen er per 1 januari 1999 volledig vaste wisselkoersen moeten gelden voor de valuta van de deelnemende landen. Natuurlijk hebben de turbulente ontwikkelingen in het wisselkoersmechanisme van het EMS het realiseren van dit doel aanzienlijk bemoeilijkt, maar de Europese Commissie is nog steeds van plan aan het Verdrag van Maastricht vast te houden. In deze bijdrage wordt kort ingegaan op de functies van een gemeenschappelijke centrale bank in de Europese Gemeenschap en op enkele mogelijke fricties.

—
drs. L.J.R. Scholtens
—

en externe stabiliteitsdoelstelling daarom juist bij een en dezelfde autoriteit gelegd. Op die manier kunnen tegengestelde belangen tegen elkaar afgewogen worden. Door de nu gekozen splitsing van monetair beleid en wisselkoersbeleid lijken conflicten tussen centrale bank en Ministerraad uitgelokt te worden.

SEIGNIORAGE

De winst van de monetaire autoriteiten uit hoofde van het monopolie op de uitgifte van chartaal geld wordt de seigniorage genoemd. Centralisatie van het monetaire beleid brengt met zich mee dat op gemeenschappelijk niveau de seigniorage vastgesteld wordt. Een eerste probleem dat hierbij opdoemt betreft de omvang van de seigniorage: hoe groot moet het geldaanbod zijn. De vraag naar geld is niet stabiel, hetgeen de voorspelbaarheid ervan bemoeilijkt. Daardoor is ook de omvang van het benodigde geldaanbod moeilijk vast te stellen, zeker omdat het betalingsgedrag van het publiek kan veranderen door het invoeren van één munt. Een tweede probleem betreft de verdeling van de seigniorage. Het inkomen uit het geldmonopolie van de ECB zal worden verdeeld over de lidstaten op basis van de bevolkingsomvang en het bruto binnenlands produkt tegen marktprijzen. Met name voor Griekenland, Portugal en Spanje, kan dit een behoorlijke teruggang van de inkomsten van de overheid teweegbrengen. Ze zullen compensatie verlangen of de aanpassingskosten moeten dragen. De beoogde economische convergentie lijkt hierdoor belemmerd te kunnen worden.

AGENCY-PROBLEEM

Omdat belangrijke verantwoordelijkheden voor het prudentiële toezicht op het finan-

ciële systeem bij de centrale bank berusten, kan zich een agency-probleem voordoen. Hierbij is de agent de gemeenschappelijke centrale bank, de principaal is de belastingbetaler. De belastingbetaler kan niet of niet goed waarnemen hoe de centrale bank toezicht uitoefent op het financiële systeem, terwijl zij wel voor de kosten van dit toezicht opdraait. Als het toezicht goed wordt uitgevoerd zijn de kosten relatief beperkt. Als het toezicht slecht wordt uitgevoerd kunnen financiële instellingen faileren.

Spanningen met E.G.-autoriteiten

Dit tast de reputatie van de toezichthouders ernstig aan en zij zullen dit dan ook trachten te maskeren, bijvoorbeeld door kostbare saneringsoperaties te organiseren. De spaarbankcrisis in de VS is hiervan een triest voorbeeld. Bij het vervullen van de functies van de gemeenschappelijke centrale bank kan zich een aantal fricties voordoen. Hier is een drietal geïntroduceerd. De fricties lijken voort te vloeien uit het niet geheel doordacht formuleren van de taken en bevoegdheden van de centrale bank. In een aantal opzichten is gekozen voor een technocratisch model waarbij 'deskundigen' met een vaststaand instrumentarium bepaalde doelen moeten nastreven zonder daarvoor politieke verantwoordelijkheid te hoeven dragen. Tegelijkertijd zijn enkele mechanismen ingebouwd die beslissingsbevoegdheid leggen bij 'politici', overigens eveneens zonder dat deze daarvoor een duidelijk aanwijsbare politieke verantwoordelijkheid hoeven te dragen.

R

**Achteraf ligt de oplossing
altijd voor de hand.
Waar zou die nu liggen?**

“Staat opeens die assistent-accountant naast me. Pas afgestudeerd. Grote vraagtekens in z'n ogen. Er zijn allemaal reserveringen die hij nergens kan terugvinden. *'Klopt,'* zeg ik, *'dat doen ze hier iets anders dan jij het op de universiteit hebt geleerd.'*”

Het verschil tussen theorie en praktijk. Dan merk ik toch ineens hoeveel ik eigenlijk geleerd heb in die paar jaar na de HEAO. Hoeveel vragen voor mij al lang geen vragen meer zijn.

Hoewel... m'n mentor zei laatst: *'Ik denk dat jij toe bent aan een heel nieuw probleem: je krijgt een assistent.'* Vandaar dus.

Gelukkig is het een prima vent. Maar hoe leg ik 'm in hemelsnaam uit waarom iets bij deze cliënt zus gebeurt, en bij de ander zo? Of waarom 'het boekje' niet altijd de oplossing biedt? Dat lijkt zo eenvoudig. Maar voorlopig heb ik er m'n handen vol aan.

En ondertussen ook nog ervoor zorgen dat alles op tijd af is. Dat er tijdig overlegd wordt. Dat de cliënt een goed advies krijgt. Gek word ik er soms van.

M'n mentor lacht erom: *'Dat noemen wij nou 'managing the people.'*”

Oké. I'll manage!”

Accountants & Consultants

De Top. Het sleutelwoord voor een selecte groep HEAO'ers en bedrijfseconomen die bij KPMG Accountants & Consultants werken aan hun carrière. Managing the client, managing the business, managing the people. En tenslotte: managing yourself.

Ondernemers dus, die binnen tien jaar tot de absolute top van de internationale financiële dienstverlening behoren.

Geïnteresseerd? Informeer dan bij Bureau Werving & Selectie, Burgemeester Rijnderslaan 10, 1185 MC Amstelveen, telefoon 020 - 656 71 62.

Tijdens de colleges schrijfvaardigheid wordt aandacht besteed aan de inzichten en vaardigheden die nodig zijn bij het schrijven van scripties en referaten. Doel van de colleges is de schrijfvaardigheid van studenten te vergroten. Het accent ligt op structureren van de tekst en specifieke eisen die gesteld worden aan wetenschappelijke teksten. Mevrouw S. Gerritsen is coördinator Vaardigheden.

VAARDIGHEDEN

"We hebben geprobeerd het vak anders op te zetten dan de meeste colleges. We proberen andere werkvormen te gebruiken. We geven huiswerk op, we werken met subgroepen, we laten studenten elkaar beoordelen. In de eerste 7 weken behandelen we de theorie uit de syllabus en in de laatste drie weken moeten de studenten een korte scriptie inleveren."

"Op zich schrijven economiestudenten niet slechter dan andere studenten. De meeste studenten hebben wel moeite met het wetenschappelijk perspectief; Wat is een wetenschappelijke opzet, wat is een wetenschappelijk onderzoek."

En wat houdt wetenschappelijk dan in?

"Als wetenschapper moet je kritisch en objectief zijn. Dit uit zich bijvoorbeeld in bronvermeldingen. Veel studenten weten niet waarvoor deze nodig zijn. Je moet studenten steeds maar uitleggen dat je moet vermelden waarom je iets vindt, waar je bepaalde informatie vandaan hebt. Waar studenten ook veel problemen mee hebben is bepaalde zaken objectief weer te geven en kritiek erop geven. Beschrijven en bekritisseren zijn twee verschillende activiteiten die van elkaar gescheiden moeten worden. Ook hoe je kritiek moet geven en hoe je moet argumenteren weten veel studenten niet. Dat is natuurlijk logisch want op de middelbare school leer je dit niet echt."

De docenten die het vak vaardigheden geven missen een economische achtergrond. De meesten hebben Nederlands gestudeerd. Van economische theorieën en methoden weten ze daarom ze vrij weinig. Kritiek op het vak vaardigheden is dat werkstukken eigenlijk alleen maar op de vorm en niet op de inhoud worden beoordeeld.

"Ik heb daar zelf ook weleens over nagedacht en het zou natuurlijk ideaal zijn als we ook nog econoom zouden zijn. Maar ik denk dat in eerste instantie het allerbelangrijkste is dat je wat af weet van schrijven. De meeste docenten die vaardigheden geven zijn vanwege vorige werkzaamheden gewend om in een onderwerp te duiken waar ze in principe weinig van

Ook economen leren

Een jaar of twee geleden werd besloten de studie economie te evalueren; hoe zit het met de kwaliteit en het rendement van het onderwijs. Hieruit bleek dat vooral de schrijfvaardigheid van de economiestudent veel te wensen liet. Het schrijven van een opstel gaat prima maar met het schrijven van wetenschappelijke stukken hebben veel studenten moeite. De student valt natuurlijk niets te verwijten; veel meer oefening dan het eindexamen opstel hebben de meesten niet gehad. Om hier wat aan te doen werd het vak vaardigheden opgezet.

Gunnar Schumburg & Zeger Stinis

afweten. En vaak kun je de inhoud van een werkstuk best beoordelen zonder dat je alle finesses daarvan weet. Daarnaast hebben we door het werken met subgroepen geprobeerd de studenten die wel iets van de inhoud weten bij het schrijfproces te betrekken. Ik moet zeggen dat ik mijn gebrek aan economische kennis nog niet als een gemis heb ervaren. De stukken die ik tot nu toe heb gelezen waren prima te begrijpen. Als ik iets tegenkom dat ik niet begrijp dan kunnen er natuurlijk twee dingen aan de hand zijn. Of het stuk is slecht geschreven of ik weet te weinig over

"De begeleiding die de meeste studenten nu krijgen richt zich op de inhoud. Met betrekking tot de vorm en het schrijfproces in het algemeen wordt weinig begeleid. Een veel voorkomend probleem bijvoorbeeld is dat mensen zich blind staren op de eerste zin. Hierdoor ontstaat vaak een schrijfblokade. Hoe ga je nu met dat soort problemen om. Daar richten wij ons op. Maak eerst een plan, een algemene opzet en richt je pas daarna op de inhoud."

Een ander punt van kritiek op het vak is dat er te weinig overleg is geweest met de verschillende vakgroepen. Er is gebleken dat er ongeveer evenveel verschillende scriptie beoordelingscriteria zijn als hoogleraren. Kan je een student dan met een algemeen vak als vaardigheden wel goed voorbereiden?

"Het is natuurlijk onmogelijk om met al die hoogleraren overleg te voeren. Veel mensen denken dat als ze een tijd les hebben gegeven dat ze dan ook alles over schrijven weten. Deze verschillende opvattingen zeggen mij op zich vrij weinig als ze niet goed onderbouwd

Foto: Robert Scheerder

Suzanne Gerritsen: 'Evenveel criteria als hoogleraren'

het onderwerp af. Het laatste geval is natuurlijk geen probleem want ik kan altijd bij een collega of andere studenten aankloppen.

We lezen nu natuurlijk allemaal de economische bijlagen van kranten. En Rostra vind ik ook een aardig blad. We hebben zelfs een stuk uit Rostra gebruikt als voorbeeld in de syllabus."

Wat doen jullie voor studenten wat een andere docent niet kan doen?

zijn. Meestal zijn ze gebaseerd op een persoonlijke voorkeur.

Veel van deze opvattingen zijn ook niet zo belangrijk voor het algemene betoog. Het doet er niet zoveel toe of je argumenten samenvat in je inleiding of niet. Meestal zeg ik tegen de student dat als hun scriptie begeleider dat belangrijk vindt dan moet je dat gewoon maar doen. Belangrijker is de beslissing waar je je argumenten presenteert. Ik denk dat het vak vaardigheden

schrijven

zou kunnen helpen om hier enige uniformiteit in te brengen. Er komen ook steeds meer docenten langs om met mij dit soort zaken te bespreken."

De introductie van het nieuwe vak beoogt de 'vermeende' schrijfvaardigheid van de economiestudenten te verbeteren. Of dit vak werkelijk zijn vruchten afwerpt is gevraagd aan twee leden van het docentencorps die menig doctoraal werkstuk beoordelen, te weten dr J.K. Martijn, docent Internationale Economische Betrekkingen en respectievelijk drs A.K. Klaasse Bos, docent ontwikkelingseconomie.

Ik heb begrepen dat er vanuit de vakgroepen enige kritiek is op de wijze waarop het vak vaardigheden georganiseerd is?

"Er is gebleken dat veel studenten moeilijkheden hebben met het schrijven van een stuk. Het vak vaardigheden is dus een reactie op een belangrijk probleem. Ik denk echter dat het vak vaardigheden op een aantal punten tekort schiet. Het vak staat zowel inhoudelijk als organisatorisch te veel los van de rest van de vakken. Toen het vak werd opgezet is wel gevraagd aan de vakgroepen welke richtlijnen ze hanteren bij het beoordelen van werkstukken maar er is nooit enige feedback geweest. Er zijn geen algemene richtlijnen opgesteld die daarna na de verschillende vakgroepen zijn toegestuurd. Dit is overigens meer kritiek op de faculteit dan op het vak vaardigheden. Er is misschien meer behoefte aan een coördinator vaardigheden dan aan een vak vaardigheden. Op het moment dat je een vak vaardigheden opzet dan lijkt me dit het moment om dit algemeen te coördineren. Daarnaast vind ik het jammer dat het vak vaardigheden inhoudelijk te ver weg staat van de studie economie. Veel schrijfproblemen hebben te maken met het vak. Bijvoorbeeld welke methoden gebruik ik voor het onderbouwen van mijn stelling. Welke statistische methoden, ga ik modelmatig werken, of juist niet? Hoe presenteer ik mijn uitkomsten etc. Het nemen van dit soort beslissingen, die bij uitstek bij een

wetenschappelijke studie horen, kun je nooit oefenen bij een vak vaardigheden in deze opzet."

Maar het kunnen geven van argumenten en tegenargumenten is een algemene vaardigheid die los staat van de onderzoeksmethode.

"Dit is waar, maar de methoden die je voor de onderbouwing gebruikt zijn vakspecifiek. Juist met de terugkoppeling hebben veel studenten problemen. Dit kun je alleen oefenen als je deze koppeling al bij het vak vaardigheden leert leggen."

Hoe stel je het vak dan voor?

"Ik zou graag zien dat de werkstukken ook inhoudelijk streng beoordeeld worden. Veel studenten hebben problemen bij het opzetten van een studie. Dat begint al bij het opzoeken van informatie in de bibliotheek."

STOOMCURSUS 'STAMPEN'

De heer drs A.K. Klaasse Bos is docent ontwikkelingseconomie en beoordeelt uit dien hoofde menig doctoraal werkstuk dat binnen het curriculum geschreven wordt. Op de colleges wordt eerst besproken over welk onderwerp een student een paper gaat schrijven en hoe een paper geschreven dient te worden. Het basisvak vereist dat de student de helft van de studielast besteedt aan het schrijven van een paper. Naast de economiestudenten volgt een

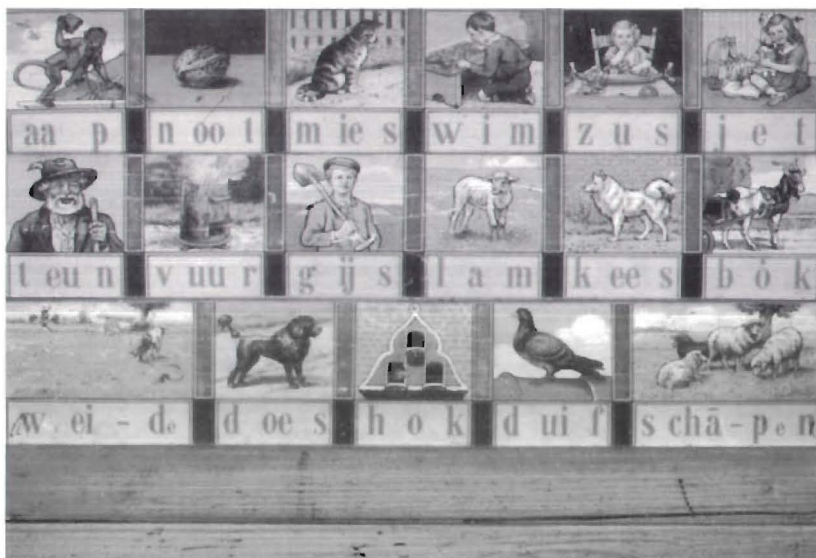
dent weet grosso modo welke tentamenstof op welk tijdstip zal worden getentamineerd. Extreem gesteld: een stoomcursus 'stampen'. Het doctoraal werkstuk daartegen, voorziet in het trainen van een andere belangrijke discipline. Ten eerste moet de student een gespecificeerde probleemdefinitie creëren om vervolgens zelf een literatuuronderzoek te koppelen aan het werkstukonderwerp. Als we hieraan de onvermijdelijke tijdsdruk toevoegen dient de student derhalve een actieve en gedisciplineerde aanpak ten toon te spreiden".

Hoe verhoudt de schrijfvaardigheid van een economiestudent zich tot die van een niet-economie student?

"Allereerst moet ik aangeven dat ik nog geen studenten heb meegemaakt die het vak 'vaardigheden' hebben gevolgd, omdat het vak pas twee jaar geleden in de propaedeutische fase is ingevoerd. Ik kan wel constateren dat de economiestudenten een gebrek aan schrijfervaring hebben in vergelijking met niet-economie studenten. Het is niet ongebruikelijk dat een niet-economie student al vier keer een werkstuk heeft geschreven. Na evaluatie blijkt de economiestudent de stimulerende samenwerking met andere studiegenoten als een verrijking te ervaren."

Het leren formuleren en expliciet maken van onderzoek beschouwt Klaasse Bos als belangrijk onderdeel in de opleiding van de academicus-in-spé. "Somme faculteitsdocenten zijn een andere mening toegedaan. Zij wijzen op de opportunity costs van de tijd besteed aan schrijfvaardigheid. Economiestudenten kunnen die tijd beter besteden aan het lezen van relevante studieboeken, menen zij. Daar ben ik het dus niet mee eens".

Concluderend lijkt het ons vanwege het ontbreken van algemene coördinatie geen slechte zaak als hoogleraren

Schrijfvaardigheid: back to basics

aanzienlijk aantal niet-economie studenten (onder andere politicologie- en sociaalgeografie studenten) het doctoraal basisvak ontwikkelingseconomie. Klaasse Bos signaleert een wezenlijk onderscheid tussen het afleggen van tentamens enerzijds en de realisatie van een doctoraal werkstuk door de basisvakvolgers anderzijds. "Een stu-

kennis nemen van de eisen die bij het vak vaardigheden worden gesteld. Na algemene evaluatie zouden deze eisen tot norm verheven moeten worden. Hopelijk krijgen docenten dan scripties in een betere vorm aangeboden en weten studenten (eindelijk) waar ze aan toe zijn.

R

E.E.F.A. GOES JAPAN

In de periode april-juli 1994 vindt de 'Amsterdam Japan University Study Tour' (ADJUST) plaats. Het project biedt gevorderde studenten de kans op een unieke manier af te studeren en een bezoek te brengen aan dit fascinerende land.

Het ADJUST-project heeft twee pijlers, aan de ene kant wordt onderzoek gedaan voor het Nederlandse midden- en kleinbedrijf om de kansen op export naar Japan te bekijken. Aan de andere kant wordt er wetenschappelijk onderzoek gedaan op vele gebieden. Naast het verrichten van onderzoek is er tijd voor het bezoeken van vooraanstaande bedrijven en tot verbeelding sprekende instituten als het MITI en het Japanse Ministerie van Financiën. De reis wordt betaalbaar gehouden door het onderzoek te verrichten in opdracht van een organisatie die een financiële bijdrage levert. Het onderzoek zal uitmonden in een afstudeerscriptie.

ADJUST bestaat uit vijf gedeelten:

Aanloophase, 4 januari - 12 maart 1994 (tweede trimester)

In het tweede trimester wordt naar alle waarschijnlijkheid op dinsdagen van 9.15 tot 11.00 het basisvak Japankunde (7 studiepunten) gegeven. In aansluiting op de colleges worden van 11.15 tot ongeveer 12.30 lezingen over allerlei aspecten van de Japanse samenleving, economie en cultuur georganiseerd.

Vorbereidingsfase, 2 april - 7 mei (voor vertrek naar Japan)

Er worden voorbereidingen getroffen voor het eigen onderzoek door middel van literatuurstudie, interviews, het regelen van interviews in Japan en eventueel een korte stage bij de opdrachtgever. Tevens worden in Nederland bedrijfsbezoeken afgelegd aan Japanse en Nederlandse ondernemingen die belang hebben in Japan en wordt door middel van lezingen de kennis over de Japanse cultuur en economie vergroot.

Onderzoeksfase, 8 mei - 28 mei (verblijf in Japan)

Het eigen onderzoek zal worden uitgevoerd: interviews worden afgenomen en literatuur wordt verzameld. De resterende tijd wordt besteed met bezoeken aan vermaarde instellingen als het MITI, het ministerie van Financiën en aan toonaangevende ondernemingen als Toyota, NTT, Sony en Nomura.

Rapportagefase, 29 mei - 17 juli (na terugkomst)

De onderzoeksgegevens worden in deze periode uitgewerkt en geanalyseerd. Aan de hand van de analyse wordt de scriptie geschreven. De resultaten worden aan de opdrachtgever overgedragen.

Afsluiting

Ter afsluiting wordt er in oktober 1994 een seminar georganiseerd voor opdrachtgevers, sponsors en andere geïnteresseerden waarin de presentatie van de resultaten centraal staat.

Hier worden de typen onderzoek verder uitgewerkt:

1- Marktbeleid en Marktonderzoek

Uit onderzoek is gebleken dat het Nederlandse bedrijfsleven het op de Japanse markt veel slechter doet dan alle (!) andere E.G. landen. De veel gehoorde excuses als "Japan is te ver weg" en "de Japanse markt is gesloten" gaan dus voor andere landen minder op. Dit is natuurlijk vreemd en niet geloofwaardig. Het

FAC Nieuws

Deze pagina's vallen niet onder de verantwoordelijkheid van Rostra. De verenigingen schrijven. Rostra verzorgt de lay-out en de overige berichten.

probleem lijkt veel meer gelegen te zijn in gebrek aan kennis over Japan en het niet kennen van de juiste wegen. Het 'ADJUST' onderzoek is erop gericht voor bedrijven uit het Nederlandse Midden- en Kleinbedrijf de kansen op de Japanse markt te gaan onderkennen en te benutten. Er zal een marketingplan worden opgesteld met concrete aanbevelingen voor het penetreren van de Japanse markt.

2- Wetenschappelijk onderzoek

Ook vanuit meer algemeen wetenschappelijk oogpunt is Japan uiterst boeiend. Logistieke en strategisch managementconcepten die uit Japan afkomstig zijn hebben zich over de hele wereld verspreid. Maar ook op andere gebieden zijn er in de Japanse economie en samenleving interessante ontwikkelingen gaande. Er zijn door de vakgroepen op vele gebieden onderzoeksvoorstellen opgesteld die in principe voor een opdrachtgever zo interessant zijn dat het financieel haalbaar wordt ze in het kader van ADJUST uit te voeren.

Indien je vragen hebt over het onderzoeksproject 'ADJUST' kunt je op de E.E.F.A.-kamer langskomen voor meer informatie, in elk geval tot ziens bij de lezingen en wellicht het vak Japankunde.

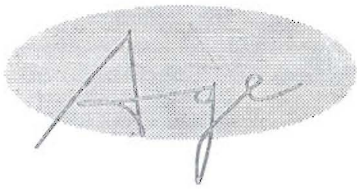

Beste Rostra-lezer,

Ik zal beginnen mezelf voor te stellen. Ik ben Marlies Herrebrugh, vierdejaars studente economie. Vanaf 5 november 1993 ben ik de voorzitter van de SEF. Misschien is het leuk om te vermelden dat ik de tweede vrouwelijke voorzitter ben van de SEF in de 71 jaar die de SEF bestaat. Hiervoor heb ik o.a. het congres "Internationalisering: kansen en bedreigingen" georganiseerd. De SEF is bezig veel leuke en interessante activiteiten voor jullie te organiseren. In de tweede week van januari is er de, inmiddels traditionele, wintersport. Dit jaar stijgen we naar ongekende hoogte, we gaan namelijk naar het skigebied van Val Thorens in Frankrijk. Aarzel dus niet en schrijf je nu in voor deze reis. Verder adviseer ik je goed op de blauwe posters te letten, waarop we alle activiteiten aankondigen. Verder hoop ik dat de SEF veel voor je betekent dit jaar en rest mij nog jullie veel succes bij de tentamens te wensen,

Tot ziens, namens de SEF,

Marlies Herrebrugh, voorzitter

Het zal de meesten van jullie misschien nog niet zijn opgevallen, maar er wordt de laatste maanden veel, lang en heftig vergaderd in de faculteit. De sfeer is gespannen, emoties laaien hoog op, cijfers en plannetjes vliegen over en weer. Het moet een buitenstaander vreemd in de oren klinken, maar het is waar: de economen en econometristen hebben, ondanks al hun kennis, niet goed op hun eigen begroting en organisatie gepast. En nu moet er dus bezuinigd worden, dat is duidelijk. Maar hoeveel? Hoe snel? En waarop? Dat zijn de grote vragen waar men op dit moment volop over discussieert.

Wie de vele tabellen, berekeningen en afkortingen in de stukken van faculteitsraad en -bestuur bekijkt, kan makkelijk de indruk krijgen dat het hier slechts een financiële discussie betreft. Wie echter door het abstracte en formele taalgebruik heenprijkt, ziet dat het over zeer concrete en inhoudelijke zaken gaat. Iedere financiële keus is impliciet een keus voor bepaalde

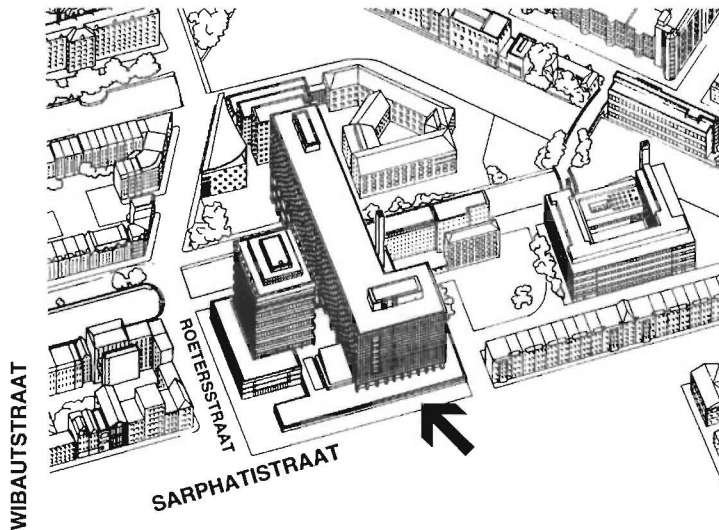
mensen, bepaalde vakgebieden, bepaalde stromingen en bepaalde activiteiten. Wat dat laatste betreft zien we helaas dat er aan onderzoek significant meer aandacht wordt besteed dan aan onderwijs.

Zo is de belangrijkste oorzaak van ons geldprobleem de lage onderwijskwaliteit (waardoor we relatief weinig studenten krijgen die ook nog relatief langzaam studeren), maar worden er in de huidige plannen nauwelijks voorstellen gedaan om die kwaliteit nu eens echt te verbeteren. Integendeel, als het faculteitsbestuur zijn zin zou krijgen, zouden onderwijsprestaties van docenten minder gaan meetellen bij het verdelen van het geld, zodat de prikkel om veel en intensief onderwijs te geven sterk zou dalen. Ook zouden de grootste klappen vooral bij de docenten moeten gaan vallen - en niet bij de AIO's, de computers, de kamerinrichting of het nieuwe onderzoeksinstituut. Het is de vraag of het onderwijs hierop vooruit gaat.

De studenten in de faculteitsraad blijven zich inzetten voor een eerlijke verdeling tussen (en binnen) het onderwijs en het onderzoek. Maar de keus tussen een goede bibliotheek en een interessante hoogleraar, tussen een neoclassicus en een marxist, of tussen een computer en een mens blijft moeilijk en pijnlijk. Die afwegingen moeten we daarom niet alleen op financiële, maar vooral ook op inhoudelijke gronden maken.

 Vervolg Fac-nieuws op pag. 18

Nieuw filiaal op het Roeterseiland

Scheltema Holkema Vermeulen

Boekverkopers

Sarphatistraat 137, 1018 GD Amsterdam

Telefoon (020) 420 53 67 Fax (020) 420 64 27

Openingstijden: Maandag t/m Vrijdag 9.30 - 18.00. Zaterdag gesloten

Grensverleggend

De deelname van de FEE aan inmiddels negen Erasmusprogramma's (uitwisselingsprogramma's binnen de EG, Zweden en Zwitserland) heeft gezorgd voor meer mogelijkheden dan ooit om tijdens je studie een periode naar het buitenland te gaan. Komend jaar gaan ongeveer vijftig studenten naar allerlei universiteiten zoals Barcelona, Lissabon, Leuven, Göteborg en Milaan. Daarnaast bestaat er ook de mogelijkheid om via zogenaamde bilaterale uitwisselingen en ISEP-programma's naar Oost-Europa en de Verenigde Staten te gaan. Meer informatie hierover kun je krijgen bij Bureau Buitenland. De essentie van uitwisselingsprogramma's is uiteraard het uitwisselen van studenten. Omdat hierdoor buitenlandse studenten naar de FEE komen wordt dit studiejaar een beperkt aantal basis- en specialisatievakken in het Engels aangeboden (een overzicht van deze vakken kun je vinden in de studiegids op pagina 329). Het volgen van engelstalig onderwijs is ook voor FEE-studenten van groot belang. Zo kun je, ook als je niet voor een tijdelijk buitenlands verblijf kiest, in Amsterdam in aanraking komen met buitenlandse studenten die andere lesvormen en lesmethoden gewend zijn. Daarnaast kan hun aanwezigheid er voor zorgen dat het studieonderdeel een internationaal tintje krijgt. Tenslotte is het volgen van engelstalig onderwijs een goede voorbereiding op een eventueel eigen buitenlands verblijf voor studie of werk en kom je beslagen ten ijs bij een sollicitatiegesprek bij een internationaal bedrijf. Met internationalisering zul je in de toekomst nog zeer veel en vaak in aanraking komen. Hopelijk kun je dat tijdens je studie aan de FEE al ervaren en er zoveel mogelijk van profiteren.

Indien je interesse hebt in een Erasmusuitwisseling in studiejaar 1994-1995, houd dan in januari de Folia en de Rostra in de gaten over de inschrijfprocedure en de sluitingsdatum. Als je nu al meer informatie wilt, kom dan naar het spreekuur, kamer 1.27 op woensdag van 15.00-16.00 uur. Indien je in de programma's van Bureau Buitenland geïnteresseerd bent, zorg dan dat je snel informatie gaat halen, hun deadlines zijn tussen a.s. november en januari.

drs. Beatrice Boots

Formatieverdeelmodel:

De badmeester kan niet zwemmen

Wie gniffelt er niet om de bestolen politie-agent, de afgebrande brandweerkazernes, of de gescheiden huwelijksconsulent? Ook bij de FEE komt zo iets voor. Het *formatieverdeelmodel* dat een jaar geleden door de Faculteitsraad is vastgesteld tart alle wetten van de logica uit zowel de micro-economie, de macro-economie, als de bedrijfseconomie en de organisatiekunde.

Vroeger werd de formatie bepaald op basis van het aantal geslaagden. Tegenwoordig is de basis echter de *onderwijslast*. Deze wordt bepaald aan de hand van het aantal *kontakturen* en een *plafond*. Het aantal kontakturen per trimester wordt gewoon uit de vakkenlijst in de studiegids gehaald en is dus onafhankelijk van het aantal studenten. Het plafond wordt bepaald als 20 uur plus 40 uur per 25 geslaagde studenten. Het aantal geslaagde studenten moet groter dan vijf zijn, anders krijgt de docent niets.

De statistisch onderlegde macro-economen kunnen snel aantonen dat in veruit de meeste gevallen het aantal kontakturen kleiner zal zijn dan het plafond. Dat betekent dus dat de onderwijslast in bijna alle gevallen *onafhankelijk* is van het aantal studenten.

Dit heeft ver-reikende consequenties. In het jargon van de organisatiekunde: de docent wordt niet beoordeeld op zijn *output* (geslaagde studenten, die hopelijk ook een leuke baan vinden), maar op zijn *input*: het aantal vakken dat hij geeft. Ofwel: de FEE is niet *klantgericht*, maar *produktgericht*. Een doodzonde waar bedrijven als Philips bijna aan ten onder zijn gegaan.

Hoe zal een micro-economisch rationeel handelende FEE docent nu optreden? De meesten zullen bij de aangekondigde bezuinigingen hun baantje willen houden. De kans hierop wordt gemaximaliseerd als men zoveel mogelijk vakken geeft, mits per vak maar zes studenten komen opdagen. Aangezien het baantje van de docent op het spel staat, zal hij die studenten wel f10,- per bijgewoond college willen betalen. Verder kan het handig zijn om een basisvak op te splitsen in verschillende vakken, maar wel met een groot aantal gemeenschappelijke modules. Bij iedere zes studenten rinkelt immers weer de kassa.

Nu is er nog de onderwijscommissie om de vakken goed te keuren. De leden hiervan worden dus indirect belast met het personeelsbeleid van de FEE. Erg succesvol zal dat vrezen wij niet verlopen. De leden zullen immers realiseren dat ieder goedgekeurd vak van andere docenten een nieuwe alinea in hun eigen ontslagbrief betekent.

Bedrijfseconomisch gezien is het model inconsistent met de financiering door het Maagdenhuis. Als reden voor de bezuinigingen wordt immers opgegeven dat het Maagdenhuis minder betaalt wegens dalende studenten-aantallen en onvoldoende studierendement. Concernplanning (Maagdenhuis) en divisieplanning (FEE) zijn dus gebaseerd op andere uitgangspunten en het faillissement zal dus niet lang op zich laten wachten.

Wil men voorkomen dat de FEE voortaan door Ubu Roi wordt geregeerd, dan ligt de oplossing voor de hand. De juiste formule moet zijn dat de onderwijslast in alle gevallen gelijk is aan het 'plafond'. Dat is namelijk een goede normering voor de onderwijs-inspanning als functie van het aantal studenten. Geen docent zal dan zo dom zijn om voor bijvoorbeeld 15 studenten 200 kontakturen uit te trekken.

Of wil de FEE de goochelaar zijn, die zichzelf laat verdwijnen?

prof.dr. A.I.J.M. van der Hoorn & prof.dr.s. J.G. de Wit,
Instituut voor Verkeers- en Vervoerseconomie.

Ik beschouw werken en studeren als een joint venture.

Deloitte &
Touche

Met de combinatie van werken en studeren bij Deloitte & Touche geeft u zichzelf de beste kansen voor een geslaagde carrière. Uw kennis en ons boeiende werkterrein staan daarvoor garant.

Afstuderende bedrijfseconomen m/v

Deloitte & Touche behoort tot één van de grotere organisaties voor financieel-zakelijke dienstverlening in Nederland en is mondiaal aangesloten bij Deloitte Touche Tohmatsu International. Vanuit vestigingen verspreid door het gehele land werken accountants, belastingadviseurs en management consultants samen voor een zeer breed en gevarieerd cliëntenpakket. Zowel op nationaal als op internationaal niveau.

Onze groei en omvang zijn mede een gevolg van onze andere manier van werken. Markt- en cliëntgericht, met korte communicatielijnen en een informele en collegiale werksfeer.

Meer informatie over onze filosofie en uw carrièreperspectieven vindt u in onze brochure die u per telefoon of brief kunt aanvragen bij: Deloitte & Touche, afd. personeelszaken, mw. mr. B.G. Tanis, Postbus 58110, 1040 HC Amsterdam. Telefoon 020 - 6061100.

De andere manier van werken

Rostra zoekt een OPMAAKREDACTEUR (m/v) die zich in de Apple-Macintosh voelt of wil voelen als een vis in het water en het leuk vindt om zich creatief bezig te houden met de lay-out van Rostra!

Kom zo snel mogelijk langs op kamer 0.05 (E3) of bel 5254297.

Het irrationele ge

Hoe scoor je met een economische theorie? Dat was de vraag die centraal stond in mijn artikel 'De filosofie van de zoetwatergekken' van twee Rostra's geleden. Het was mijn bedoeling te onderzoeken op basis van welke criteria economen elkaars theorieën beoordelen en ik deed dit *bij wijze van voorbeeld* aan de hand van de nieuw-klassieke theorie van de zogenaamde zoetwatereconomen. Martin van der Ende, die mijn intentie niet helemaal begreep, schreef een reactie om te verdedigen dat de zoetwatergekken wel degelijk het een en ander kunnen 'verklaren' en dat hun hypothese van de rationele verwachtingen daarom absoluut niet 'achterhaald' is.

Dat Van der Ende theorieën beoordeelt op hun verklarende kracht en hun mate van achterhaald-zijn is buitengewoon interessant. Maar de vraag is nu juist wanneer economen een theorie al dan niet als 'achterhaald' bestempelen. Mijn stelling is en blijft dat dat niet zo veel te maken heeft met de verklarende- of voorspellingskracht van een theorie, maar veel meer met wetenschappelijke, sociale en verbale gewoontes. In de hoop Van der Ende ervan te overtuigen dat zelfs wetenschappers niet rationeel zijn, zal ik nog een keer proberen uit te leggen waarom je er niet kunt verklaren en voorspellen alléén niet komt.

VERKLAREN

Het zoeken naar waarheid of het 'verklaren' van de werkelijkheid is een ideaal dat economen vaak zeggen na te streven, maar het is uiterst twijfelachtig of ze elkaars theorieën hier ook op beoordelen.¹ Dan zou het immers zo moeten zijn dat de meest populaire theorie ook het meest kan verklaren en dit is niet het geval. Juist omdat neo- en nieuw-klassieke theorieën alles kunnen verklaren, verklaren zij niets. De theorieën zijn namelijk niet falsificeerbaar; ze kunnen niet weerlegd worden. Dat

In zijn reactie op mijn artikel 'De filosofie van de zoetwatergekken', doet Martin van der Ende wanhopig zijn best om de belangrijkste hypothese van die gekken, die van de rationele verwachtingen, te verdedigen. Hij laat hiermee op overtuigende wijze zien dat hij niets van mijn artikel, noch van wetenschapsfilosofie begrepen heeft.

N. Oomes

komt in de eerste plaats omdat de gehanteerde vooronderstellingen onrealistisch zijn. Een uitspraak in de trant van 'Als Martin van der Ende een vrouw was geweest, was hij geen AIO bij micro-economie geworden', kan niet getoetst, dus nooit verworpen worden en er wordt daarom niets mee verklaard. In de tweede plaats bedienen economen zich veelvuldig van uitvluchten die het verwerpen van de theorie onmogelijk maken. Zo kan het bestaan van irrationeel gedrag nooit worden aangetoond, omdat men voortdurend blijft verwijzen naar onzekerheid of onvolledige informatie (en nu dus ook naar 'imperfecte rationele verwachtingen'). Een derde kenmerk dat falsificatie vrijwel onmogelijk maakt is de vage en onzorgvuldige formulering van uitspraken. Je kunt tot in het oneindige blijven beweren dat verwachtingen van mensen 'gemiddeld genomen' gelijk zijn aan de voorspelling van een onderliggend economisch model, want zelfs als mensen honderd jaar lang systematisch te hoog voorspellen, kan nog worden beweerd dat hun voorspellingen in de volgende honderd jaar systematisch te laag zullen zijn.

Veel economen, en ook de zoetwatergekken, zeggen een theorie voor waar aan te nemen totdat deze weerlegd is. Robert Lucas meent bijvoorbeeld dat 'you

can test the model; so that if the theory is off, the data will let you know about it' (Klamer 1983, p 48). We zouden ons echter kunnen afvragen of economische theorieën, afgezien van de reeds genoemde falsificatieproblemen, überhaupt wel te toetsen zijn, want het is (ethisch althans) nu eenmaal niet mogelijk te experimenteren met maatschappijen. Bovendien impliceert een gevonden correlatie nog geen causaal verband en is statistische significantie niet gelijk aan economische significantie. Het moet Thomas Sargent nagegeven worden dat hij geprobeerd heeft deze problemen met zijn *new econometrics* te ondervangen. Hij erkent zelf echter ook wel dat het toetsen van de theorie aan de hand van dezelfde data als die waaruit de theorie werd afgeleid, nieuwe problemen met zich meebrengt: 'There are all sorts of philosophical contradictions in that procedure (...) Acquiring priors from the data and then going back and using the same data does not seem to be right. Such objections are important for me. I think about them all the time but I don't let them stop me....' (Klamer 1983, p 75).

VOORSPELLEN

Dat neo- en nieuw-klassieke theorieën tot de *mainstream* van de economische wetenschap behoren omdat ze zoveel verklaren, is onzin. Doorslaggevende testen bestaan niet in de economie en dus kan de populariteit van een theorie niet met 'waarheid' te maken hebben. Volgens instrumentalisten zoals Friedman hoeft dat ook helemaal niet en moeten we theorieën beoordelen op hun voorspellingskracht. Goed. Maar is het dan zo dat de nieuw-klassieke theorie scoort vanwege haar fantastische voorspellingen? Daar geloof ik niets van. Dat economen heden ten dage geen procentje beter voorspellen dan in de tijd van Adam Smith is onlangs ook bevestigd door toppers als Samuelson, Varian, Weintraub en Friedman zelf.² De economische theorie kan hoogstens vertellen of er significante veranderingen zullen plaatsvinden, maar niet

Rick van der Ploeg: 'Ik gebruik geen Keynesiaans model om aan te tonen dat de overheid moet ingrijpen, want dat vindt iedereen toch logisch. Als ik het met een neoklassiek model doe wordt mijn verhaal drie keer zo sterk.' (Page, april 1993, p 15)

Robert Lucas: 'We want to claim ourselves to be right in the mainstream of the language that is shared by the best economic theorists and econometricians.' (Klamer 1983, *Conversations with economists*, Rowman & Littlefield, New Jersey, p 49)

Thomas Sargent: 'I'm just learning how to talk about these things in nonmathematical ways. So I tried recently to write a couple of papers in economic history without any equations. It's hard.' (Klamer, p 77)

Robert Solow: 'I think that is one of the reasons why new classical economics did so well: it is so technically sweet; it involves all those sophisticated techniques.' (Klamer, pp 245-6)

drag van economen

precies waar, wanneer en hoe significant die veranderingen zullen zijn. Overigens beperkt de logica van de economische wetenschap zèlf de mogelijkheid tot voorspellen, want een econoom die beweert kennis te hebben over de toekomst, zou die kennis makkelijk te gelde kunnen maken door te speculeren. Wie claimt te kunnen voorspellen moet daarom de vraag beantwoorden: *If you're so smart, why ain't you rich?*

Van der Ende erkent dat de economische wetenschap 'niet zo exact' is en door 'modes' beïnvloed wordt, maar verklaart beide zaken uit haar relatief jonge leeftijd. Als we maar lang genoeg wachten verandert economie vanzelf wel in *antropometrie*, lijkt Van der Ende te hopen. Ziet hij dan werkelijk niet dat economie over inherent onvoorspelbare mensen gaat die méér zijn dan het produkt van hun preferenties en verwachtingen - variabelen die hoe dan ook nooit onafhankelijk van de daadwerkelijke keuzes van mensen gemeten kunnen worden? En is hij echt zo naïef om te denken dat exacte wetenschappen wèl objectief zijn en niet door 'modes' worden beïnvloed? Dat waarde-oordelen ook dáár

een rol spelen is al decennia geleden aangetoond door Thomas Kuhn.³

SCOREN

Maar de vraag blijft waarom de zoetwatergekken zo goed scoren met hun theorie. Volgens mij omdat zij, zowel wat inhoud als vorm betreft, aansluiten op wat reeds in brede kring erkend wordt. Afgezien van het verschil tussen rationele en adaptieve verwachtingen zijn de veronderstellingen van de theorie vrijwel gelijk aan die van de neoklassieken, evenals de methodes en de conclusies. De nieuw-klassieke theorie komt niet met echt schokkende of revolutionaire resultaten en, veel belangrijker, zij gebruikt dezelfde taal, dezelfde metaforen en dezelfde wiskunde als de geaccepteerde theorieën. Daarom is zij voor neoklassiek geschoolde economen goed te bevatten. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld (neo-)institutionele, marxistische of evolutionaire economische theorieën, die dusdanig afwijken van de *mainstream* dat orthodoxe economen vaak niet eens de moeite nemen om ze op zoiets vaags als 'waarheid' te gaan testen. Het feit dat je op dit moment met deze theorieën niet scoort is mijns inziens niet gebaseerd op rationele overwegingen zoals verklarings- of voorspellingskracht, maar heeft alles te maken met wetenschappelijke, sociale en verbale gewoontes. Economen bedienen zich daarmee bewust of onbewust van waarde-oordelen.

WAARDE-OORDELEN

De meeste economen lijken het er over eens te zijn dat het hanteren van waarde-oordelen in de wetenschap een slechte zaak is.⁴ Toch zou men zich eens af moeten vragen of deze waarde-oordelen wel zijn te vermijden. Is het eigenlijk wel mogelijk om 'objectieve' uitspraken te doen? Ik neig er toe om, samen met de op dit moment eveneens scorende postmoderne wetenschapssociologen en -

antropologen, te beweren van niet. De waarheid is het geheel en dat kunnen we nooit omvatten. De keuze voor een onderzoeksonderwerp, een theorie, een methode, een databestand of een taal is daarom altijd een beperking en kan niet anders dan subjectief zijn. De wijze waarop mensen - dus ook economen - waarnemen, denken, beslissen en oordelen wordt niet alleen bepaald door hun genetische *make-up* en hun budgetrestricties, maar net zo goed door hun opvoeding, hun cultuur, hun milieu, hun plaats en hun tijd. Dit zijn de werkelijke uitgangspunten waar economen eens over zouden moeten discussiëren, maar het lijkt wel of ze voor dergelijke 'irrationele' zaken een beetje bang zijn. Ze veronderstellen het niet alleen weg in hun modellen, maar staan ook zelf graag te boek als *hominis economici*. Van der Ende lijkt nog geneigd te zijn te erkennen dat 'de exponenten van de rationele verwachtingen de markt voor economen op een irrationele manier veroverd hebben', maar voegt daar direct aan toe dat 'die zoetwatergekken dan de enige rationele economen van de afgelopen 20 jaar waren'. Zo kun je inderdaad alles wel rationeel noemen. Ik wil alleen zeggen dat als het gedrag van economen menselijk is, dat dan hun theorieën niet objectief kunnen zijn. Het wordt dan tijd dat de wereld de economie eens wat minder serieus gaat nemen.⁵

1. Zie Geert Reuten (1992), De waarheid in de economie, *ESB*, 16-12-1992, pp 1208-1216.

2. Alexander Rosenberg (1992), *Economics - mathematical politics or science of diminishing returns?*, University of Chicago Press, Chicago.

3. Thomas Kuhn (1962), *The structure of scientific revolutions*, University of Chicago Press, Chicago. Zie ook Bruno Latour (1987), *Science in action*, Open University Press, Milton Keynes [Nederlandse vertaling: *Wetenschap in actie. Wetenschappers en technici in de maatschappij*, Bert Bakker, Amsterdam 1988].

4. In *De Volkskrant* van 21 oktober jl. werden Sweder van Wijnbergen en Rick van der Ploeg hier nog van beschuldigd door de volgens mij zelf ook niet waarde-vrije micro-economen Hessel Oosterbeek en Arthur Schram.

5. Overigens ben ik van mening dat alle AIO's een cursus wetenschapsfilosofie dienen te volgen.

Nienke Oomes is vierdejaars economiestudente en faculteitsraadslid voor de Age.

De zoekende zoetwatergekken

J' Accuse

Henk Koster

De tijd zal leren of de bezuinigings- en reorganisatiedrift in onze faculteit vruchten zal dragen. Wel kan men betwijfelen of de claims en verwachtingen die in sommige kwartieren leven wel realistisch zijn.

Zo verwacht men veel van flexibeler personeelsbeleid met een wetenschappelijke staf bestaande uit relatief meer UD-ers en minder UHD-ers en hoogleraren. Beginnende UD-ers zullen dan al snel hun carrièrepad geblokkeerd zien, zodat ze na enige jaren vanzelf naar elders vertrekken. En als dat niet gebeurt, dan moeten er maar meer tijdelijke aanstellingen komen.

Op die manier kan inkrimping van wetenschappelijk personeel door natuurlijk verloop worden bewerkstelligd, zonder het risico van ontslagprocedures en wachtgeld. Of kunnen er frisse nieuwe krachten worden aangesteld ter vervanging van de vertrekkenden, wat ook goed is voor onderzoekswerk. Daarbij mag nog verwacht worden, denkt men, dat het salarisbudget omhoog gaat met de gemiddelde wetenschappelijke rang.

Als markteconomen moeten we echter vermoeden dat deze vlieger niet opgaat, omdat vergroot carrièrerisico onder beginnende UD-ers eerder tot hogere salarissen zal leiden, of tot kwaliteitsverlaging als die uitblijven. Een niet ondenkbaar gevolg is dat er dan juist minder wetenschappelijk personeel kan worden aangesteld, resulterend in slechter onderwijs en meer college's door gevorderde studenten (of teaching assistants).

Amerikaanse universiteiten zijn ons op dit gebied voorgegaan. Jonge docenten daar kennen soortgelijke risico's t.a.v. een eventuele vaste vervolgaanstelling (tenure), waarvoor op z'n minst een aantal kwaliteitspublicaties nodig is in de eerste vijf of zes jaren. Hun kans op tenure is weliswaar laag (minder dan 10% op sommige universiteiten), maar hun salarissen zijn dan ook verhoudingsgewijs hoog. Er kan echter weinig aandacht voor onderwijs overblijven in een vertwijfelde poging de tenuredrempel te halen.

Deze Amerikaanse toestanden leiden trouwens tot zeer eenzijdig opgeleide onderzoekers, de naam intellectueel vaak niet waardig. Niet zelden is men uitgeblust op onderzoeksterrein tegen de tijd dat tenure binnen is (als het al binnen is), maar men wordt dan tenminste niet als een oude vaatdoek afgedankt.

Zelfs deze consideratie is afwezig in de voorstellen van onze eigen faculteitsvernieuwers --- ze zijn Amerikaans dan de Amerikanen! Wel de risico's maar niet de beloning, hoe realistisch is dit flexibeler personeelsbeleid? Is de Nederlandse universitaire wereld klaar voor Amerikaanse toestanden in het kwadraat?

Slotwoord

Erik Slot kamer 1.33

Kan een ambtelijke organisatie, zoals een universiteit, inspelen op een dynamische omgeving? Deze vraag houdt de bestuurders van de universiteit de laatste tijd bezig. Zoals in de Folia van 22 oktober is te lezen heeft de universiteitsraad een commissie ingesteld die een lange termijnvisie op de universiteit moest gaan ontwikkelen. Deze commissie, de commissie Zwemmer, heeft een rapport uitgebracht, en in dat rapport wordt ingegaan op de veranderende omgeving van de universiteit en de eisen die men aan de organisatie van de universiteit moet stellen om hierop goed te kunnen reageren.

Flexibilisering is een codewoord in het rapport. Er wordt een toekomstsituatie geschetst die het aantal faculteiten drastisch terugbrengt, en waarin de organisatie van het onderwijs en onderzoek overgelaten wordt aan aparte instituten, onderwijsinstituten en onderzoeksinstituten. Deze instituten huren dan voor hun taken, bijvoorbeeld het geven van een propaedeuse economie, personeel in bij de (verschillende) vakgroepen. De vakgroepen fungeren in deze opzet als een soort 'toeleveringsbedrijven' voor de instituten.

Hoe past dit plaatje nu in de plannen van ons huidige faculteitsbestuur? Zoals een ieder al wel weet staat de faculteit de komende jaren een forse budgetdaling te wachten en is het faculteitsbestuur bezig met plannen om deze budgetdaling op te vangen. In de visie van het bestuur wordt er op de langere termijn gestreefd naar een faculteit die zich richt op haar core business, in concreto onderwijs en onderzoek in de economie, econometrie, actuariaat en toepassingen daarvan. In deze visie past het idee om op termijn te komen tot een systeem van onderwijsdienstverlening tussen faculteiten waarin onze faculteit al het economie-onderwijs aan alle faculteiten verzorgt, en de juridische faculteit onze studenten recht bijbrengt, de wiskundefaculteit wiskunde en statistiek, de letterenfaculteit economische geschiedenis, enz. Een ander idee is om de basisopleiding (de propaedeuse en het verplicht doctoraal) onder te brengen in een onderwijsinstituut, dat zijn docenten als het ware inhuurt van de vakgroepen, zoals de commissie Zwemmer voorstelt. Deze constructie biedt de mogelijkheid om, meer dan nu het geval is, de studie in zijn geheel en samenhang te bekijken en te organiseren. Zover is het echter nog niet.

Sneller gaat het met de verandering van de organisatie van het onderzoek. In de faculteitsraad van 18 oktober is het Tinbergen Instituut opgericht. Dit is een onderzoeksinstituut, waarin de economische faculteiten van de Erasmus-, de Vrije- en onze universiteit participeren om een bundeling van toponderzoek te verkrijgen. Op den duur hoopt het faculteitsbestuur dat alle onderzoek aan onze faculteit zo goed is dat het in het prestigieuze Tinbergen Instituut kan worden ingebracht. Zo kan een faculteit dus inspelen op een veranderende omgeving. Laten we hopen dat ook voor het onderwijs een prestigieus instituut wordt opgericht, en dat over een aantal jaren de verschillende economieopleidingen aan de UvA in één adem genoemd wordt met de opleidingen van Harvard en de Londen School of Economics.

Column

Exclusief eten scoren

In de studiezaal waar ik nu zit, studeren iedere dag in stilte vele jonge carrièrestarters uit boeken als *Capital Budgeting*, *Production Management Systems*, *The Strategy Process* en *Boekhouden Geboekstaafd*. Iedere dag weer storten ze zich op deze immense boeken. Dat is hier allemaal maar de normaalste zaak van de wereld.

Soms denk ik, waar gaat het allemaal over? Waar zijn we mee bezig? Wat is dit voor bullshit? Buiten sterven ze op straat bij bosjes en struiken aan allerlei soorten van leedverschijnselen. En de vele jonge carrièrestarters negeren het en lezen in stilte verder in hun boek over *Capital Budgeting* en proberen zo snel mogelijk hun doctoraal te behalen middels een fuckscriptie over miljoenen tonnen kippestront die de vermogensmarkt zullen overspoelen als de tyfusrente met één tiende procent stijgt en de wortel van de werkelozen drie is en dergelijke. En daarna gaan ze als een debiel solliciteren naar een fuckbaantje, of ze hebben het al, waarbij ze zoveel mogelijk bakken met geld willen binnenhalen om allerlei automatische apparaten, vakantietjes en exclusief vreten te kunnen scoren. En wat een ander allemaal niet heeft of wel heeft of niet kan voelen en krijgen of wel en alle, dat interesseert ze geen reet. Tegen de muur met al die kankereconomen. Of stuur ze naar een kamp en laat ze verplicht een aantal uren wandelen met een bijstandsmoeder zonder tanden en zonder uitzicht op iets moois. En laat ze olie smeren in een machine van een lopende-bandfabriek. En geiten melken. En grazen in de wei. En parades lopen op een kinderboerderij.

Soms denk ik dat het zo verder moet. Dan studeer ik weer verder in mijn boek 'Boekhouden Geboekstaafd' over het hoe en hoeveel van boekhoue. En ik geniet vervolgens met andere jonge carrièrehonden van een kop koffie geteeld door bijna stervende en immens lijdende keuterboertjes. Zo is dat.

Pieter den Haen

Roetersstraat 11

De meeste economiestudenten kennen hem wel van de wiskunde- en/of statistiekcolleges in het eerste en tweede jaar van de studie. Eerstejaars studenten maakten veelal al kennis met hem in de introductieweek, waar hij als populaire docent al jaren vaste gast is, ook is hij regelmatig in café 'Krater' te vinden om nog even gezellig met studenten en collega's na te borrelen over tentamens en de laatste roddels op de faculteit. In zijn vrije tijd speelt hij handbal bij U.S.. Deze vereniging was zes jaar geleden zo gezellig dat ze besloten een café op te richten. In dit café, genaamd 'de Groene Olifant', is hij dan ook menig avondje te vinden achter een pils maar soms met zijn basgitaar als hij er met zijn band 'Freddy Latex and the painters' speelt. Natuurlijk hebben we het over Herman ten Napel.

Hoe lang wijdt jij de eerstejaars al in in de geheime wereld van integralen, differentiaal, matrices en kansberekening?

In 1974 studeerde

ik hier af aan de Faculteit Wis- en Natuurkunde en sindsdien doceer ik wiskunde aan de Faculteit Economie & Econometrie. Tijdens mijn studie was ik nog een jaartje wiskundeleraar op een middelbare school in Krommenie.

Was je tijdens je studie al van plan het onderwijs in te gaan?

Nee, ik wilde ook best een leuke baan als wiskundige in het bedrijfsleven. Het onderwijs is me echter heel goed bevallen. Ik heb er veel plezier in om jonge studenten, enthousiast te maken over hun studententijd; dat is toch een heerlijke tijd. De leeftijd van 18 tot 22 jaar is het leukste, dan zijn ze nog volop op ontdekkingsreis. Je maakt dan de leukste en gekste dingen met ze mee.

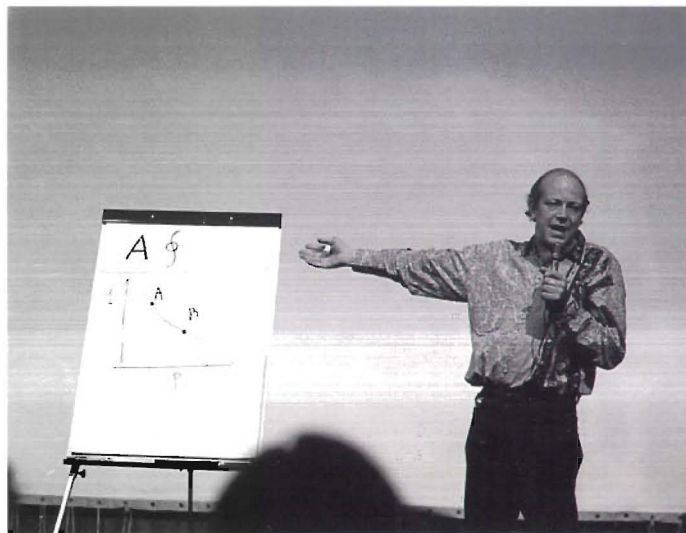
Dit jaar hebben we voor het eerst een (grote) groep studenten die van de HEAO doorstroomt. Die zijn heel anders, ze werken erg hard en zijn heel gemotiveerd en serieus. Vandaar misschien dat het faculteitsbestuur ze bij de avondcolleges (van 7 tot 10 uur) heeft ingedeeld. Het niveau van deze studenten loopt erg uiteen. Sommigen die bijvoorbeeld eerst MEAO gedaan hebben, en op de HEAO wiskunde grotendeels hebben vermeden hebben er bij ons een zeer harde dobber aan. Ze weten minder dan de VWO kandidaten met alleen Wiskunde A. Er zitten echter ook hele goede studenten bij. De eerste tussentoetsen zijn inmiddels achter de rug en de voorlopige resultaten zijn zeker niet slecht.

Ik denk dat de resultaten een stuk beter zullen zijn als de groepen kleiner zijn. Je kunt bijvoorbeeld een groep van 70 studenten in zo'n gehorige zaal met krappe bankjes als zaal C geen leerzame oefensommen laten maken. Studenten die op de tribune (boven) zitten kun je heel moeilijk bij het college betrekken. Ook zullen de studenten bij zulke

onpersoonlijke colleges niet gauw vragen (durven) stellen. Het zou een stuk schelen als het onderwijs op onze faculteit een prominenter plaats naast het onderzoek zou krijgen, het is nog steeds een beetje ondergewaardeerd.

Robbertjan Roet

Foto: Hans Lingeman

Herman integreert er op los

VOOR HET GEVAL JE ELDERS SOLLICITEERT

BEDRIJFSECONOMEN

Bij VB zien we je graag een goede start maken. Daar hebben we een geheel eigen kijk op. Jouw ambitie en inzet vormen daarbij de basis.

Vanuit één van onze 30 strategisch gespreide vestigingen krijg je al gauw direct contact met de klanten. Zo heb je snel zicht op de wereld achter de cijfers.

De zakelijke start moet echter parallel lopen aan je persoonlijke ontwikkeling. Dat zien wij als een gedeelde verantwoordelijkheid. Je krijgt dan ook voldoende ruimte om je verdere studie op de rit te houden. Bij je werk en studie kun je terugvallen op de steun van een ervaren collega.

VB is, met bijna 1.500 medewerkers, één van de 'grote vijf' accountantskantoren. Met klanten als gemeentes, ministeries, nutsbedrijven, ziekenhuizen, theaters en een groeiend aantal particuliere ondernemingen. In deze wereld achter de cijfers spelen niet alleen economische, maar ook maatschappelijke en politieke aspecten een rol.

Dat verklaart mede onze visie op de combinatie van leven, werk en studie. Schrijf aan Hayke Bakker, Coördinator Werving, Postbus 649, 2270 AP Voorburg. Dan weet je snel meer over de gevolgen die een start bij VB voor jou kan hebben.

 VB Groep

DE STARTERS VAN VB: SNEL THUIS IN DE WERELD ACHTER DE CIJFERS